

VALAŠTIANSKY hlasník

ročník XV. ■ číslo 4 ■ september 2017 ■ dvojmesačník

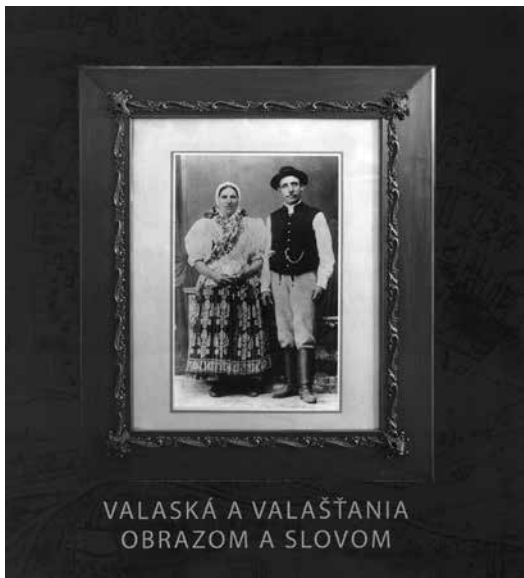
Z OBSAHU VYBERÁME:

- Valaská a Valaštania slovom a obrazom
- Čo nás páli
- Indočina

V júli uzrela svetlo sveta publikácia o našej obci Valaská a Valaštania slovom a obrazom. Sú v nej zaznamenané dobové fotografie zachytávajúce obec Valaská a jej obyvateľov, spôsob ich života od konca 19. storočia takmer až do druhej polovice 20. storočia. Verne zachytené obrazy zo života pôvodných obyvateľov z obdobia, keď fotografia a fotografovanie bolo doslova ešte v plienkach, približuje život vo Valaskej, ako aj vývoj budovania a výstavby obce. Autorov tejto publikácie stálo nemálo námahy

zozbierať tieto fotografie aj s patričným vyjadrením starých a pôvodných obyvateľov obce, ktorí tieto fotografie vlastnili, viazali ich k nim ešte spomienky a mohli poskytnúť hodnoverný výklad. Bola to určite mravčia práca, ktorá si vyžadovala veľa síl, trpezlivosti a v nemalej miere množstvo voľného času na úkor svojho

O knihe

VALASKÁ A VALAŠTANIA
OBRAZOM A SLOVOM

vlastného pohodlia. Kniha je hodnotnou publikáciou zachytávajúcou historické fakty, na ktoré si už ne-

spomína stredná generácia, tobôž tá mladšia. Je chvályhodné, že autorský kolektív vytvoril album spomienok zachytávajúci zábery z histórie našej obce pre zachovanie budúcim generáciám. Veľké poďakovanie patrí hlavne p. Márii Luptákovovej, našej obecnej historičke, ktorá, ako isto všetci vieme, sa tejto činnosti venuje už niekoľko rokov. V dnešnej modernej a pretechnizovanej dobe, keď všetko

staré končí v kontajneroch, čo je na veľkú škodu, o to viac by sme si mali vážiť historické dokumenty a spomienky našich predkov, lebo: „Len keď spoznáme našich predkov, lepšie môžeme pochopiť samých seba.“ Ďakujeme.

Marika Pančíková

každej domácnosti, ktorá ju bude vlastniť. Dá sa zakúpiť v obecnej knižnici. Určite to bude pekný darček pre svojich príbuzných, známych a priateľov.

Všetkým, ktorí sa podieľali na zrode a vydaní tejto publikácie, patrí veľké poďakovanie. Záverom ďakujem aj pracovníckam obecného úradu p. Krupovej a Králikovej, ako i starostovi obce a prednostovi obecného úradu za pekne pripravené kultúrne posedenie spojené s malým občerstvením.

Ing. Peter Bánik, poslanec OcZ

Anton Kúdelka

Čarovná kvapka

*Tam, kde Ďumbier jednu nohu v studničke si močí,
hen, pod Čertovicou,
otvorila som svoje modré oči.*

V púť dali sme sa šírým svetom z vrška do doliny.

*Hľa, pozri, sestra milá, to banícka je osada Jarabá,
zlatý vek kedys ona slávny prežívala.*

*To zas Mýto, brána v krásy Horehronia,
a už-už neďaleko je Bystrá, bralo Biela skala.*

*Ešte raz na zadumaný Ďumbier
hodila som očkom
a podľho popod skalu drobným bystrým krôčkom.
Tam pod vrchy, kvetnaté lúčiny,
do Hrona šumného,
a s ním ďalej do Dunaja a mora Čierneho.*

*Však hop! Cesta ľahká to veru nebola.
Tam Vrch dolín, Chodorov vrch,
ich mohutné bralá.*

*Puklinami prebýjať si cestu treba veru bolo,
so sestrami v skutočný tanec dali sme sa v kolo.*

*A priestormi, hodne ich, čudná hudba znela.
Žblnkot a kvílenie sta osudná sudba.
Tam krúťava divým chytila nás vírom,
a hen zasa skok a skok, v tom zhone búrlivom.*

*A naposled vo Valaskej zodvihla som oči,
bystrým tokom kolo mlynské o pretek sa točí.
A tak, už len krôčik k sestram spod Kráľovej holi,
merali sme cestu vlastou do sveta po vóli.*

*Tisíce liet, hej, tisíce, čas zapadol do mora večnosti
i mlynské kolo zakotúľalo sa do tichej minulosti.*

*Kvapky vody však veselo žblnkotajú
ako pramene,
pozdravujú návštevníkov Bystrianskej jaskyne.*

Krst knihy

Ako poslanec obecného zastupiteľstva som sa 14. júla 2017 zúčastnil krstu novej knihy Valaská a Valaštania obrazom a slovom. Krst sa uskutočnil v miestnej knižnici za prítomnosti osobností, ktoré sa priamo zaslúžili o jej zrod. Trvalo to celých 15 rokov, pokiaľ sa myšlienka Márie Luptákovovej a už nebohého Jána Weissa vydať takúto publikáciu stala skutočnosťou. Naša rodáčka pani Luptáková navštívila takmer 150 domácností, aby pozbierala a okomentovala množstvo starých, historických fotografií súvisiacich s históriou našej obce. Malého spoločenského stretnutia sa zúčastnili rodinní príslušníci nebohého Jána Weissa manželka Evka, dcéra Janka a brat Maroš. Za odborných garantov boli prítomní Eva Švajdová – bývalá pracovníčka Horehronského múzea, fotograf Peter Berčík a grafický spracovateľ diela Karol Ličko. Prítomným poslancom a občanom sa prihovorili a so svojimi zážitkami pri tvorbe publikácie sa podelili p. Luptáková, Švajdová a M. Weiss. Obrazová kniha obsahuje veľké množstvo fotografií s veľkou výpovednou hodnotou. Určite bude pýchou

VÝZVA ZA ČISTEJŠIU VALASKÚ

Vážení občania, isto si všimáte a vnímate, ako je zamorená naša Zem rôznym plastovým odpadom, najmä pet fľašami. Sú veľkým problémom v riekach, moriach, oceánoch. Nemusíme chodiť ďaleko, aby sme sa o tom presvedčili. Stačí nám prejsť sa po Valaskej, po okolí, po prírode. Všade, kde chodia ľudia. Sme takí, aj takí.

S ekologickým cítením, ale aj bez neho, ako nenapraviteľní neporiadnici, ktorí si neuvedomujú, že plasty ako odpad nepatria do prírody, ani do miest a obcí.

V niektorých mestách vo svete zaviedli, či zavádzajú výkup plastov, najmä pet fliaš, aby bola čistejšia príroda, čistejšie mestá. Zároveň tí, s menšími príjmami si môžu zarobiť. Skúsme to aj my vo Valaskej. Nie sme chudobná obec. Určite by sa na to našli prostriedky. Spíšme za to petíciu. Urobme to pre seba, pre prírodu. Pridajte sa k našej výzve.

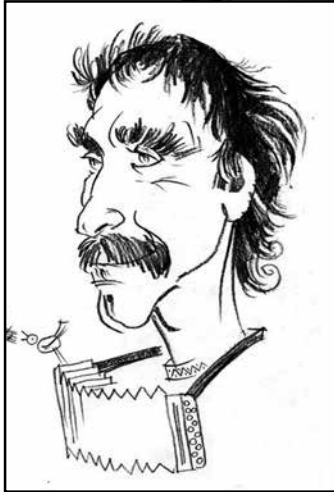
Redakčná rada

Valaská a Valaštania slovom a obrazom

Dostala som pozvánku na mimoriadnu udalosť pre Valaskú a Valašťanov. Touto udalosťou bol krst knihy Valaská a Valaštania slovom a obrazom, pod ktorú sa autorsky podpísala naša rodáčka, bádatelka, historička, pravidelná prispievateľka historických článkov o obci a občanoch do nášho Valaštianskeho hlásnika, človek skromný a usilovný, p. Mária Luptáková v spolupráci s odbornou pracovníčkou Horehronského múzea v Brezne (dnes už bývalou) Mgr. Evou Švajdovou.

Krst tejto publikácie sa konal 14.07. 2017 o 15,00 hod. v miestnej knižnici v komornom duchu. Pozvaných bolo len pár hostí. Medzi pozvaných patrili všetci poslanci. Z nich sa tohto vzácného aktu zúčastnili len Ing. J. Dundovič, Ing. P. Bánik, p. B. Pastírová, Mgr. M. Pacerová. Verím, že všetci ostatní poslanci vrátane predsedu

kultúrno-športovej komisie mali pádny dôvod sa tejto, pre obec výnimočnej udalosti nezúčastniť. Medzi ostatných pozvaných okrem iných patrili aj Mgr. M. Weiss, p. P. Berčík, ktorí sa na tvorbe knihy podieľali. Krstilo sa vodou z troch studničiek - z Javorovej, z novej Valaskej, z Piesku. Krstnou matkou publikácie sa stala Mgr. J. Šúniková, dcéra zosnulého Mgr. J. Weissa, ktorý bol spoluvytvorcom knihy. Po podávaní p. Luptákovvej starostovi a poslaneckému zboru za odsúhlasenie financií na vytlačenie knihy odznela báseň od významnej osobnosti Valaskej, učiteľa Antona Kúdelku - Čarovná kvapka. Po tom sa slova ujala Mgr. Švajdová. Rozpovedala príbeh začiatku práce na knihe. Kým sa podarilo zozbierať, popísať fotodokumentáciu a kým sa podari-

lo nájsť na túto výnimočnú knihu financie, trvalo to až 15 rokov. Neuveriteľná doba a neúnavná, vytrvalá práca, trpezlivosť i cieľavedomosť. Takže kniha vyšla po 15-tich rokoch práce a po 15-tich rokoch od vydania Monografie obce Valaská. Časový horizont je veľmi dlhý. Preto mi je ľúto, že krst tak časovo i hodnotne vzácného diela, sa konal len v úzkom kruhu spoločnosti podporovateľov

p. Luptákovvej a jej spoluautorov. Myslím si, že toto dielo by si zaslúžilo vstúpiť do života pompéznejšie, za zvuku fanfár, za obdivu hostí pozvaných zďaleka i zblízka, počnúc riaditeľkami škôl, cez p. farára i reprezentantov miestnych organizácií. S knihou som sa

zoznámila už počas jej príprav. Podarilo sa mi okrajovo nahliadnuť do náročnej práce p. Luptákovvej a Mgr. Švajdovej. Kniha je unikát, po mnohých rokoch sa má Valaská publikácia čim pochváliť. Kniha Valaská a Valaštania slovom a obrazom prajem, nech sa predáva, nech sa číta, nech sa na fotografiách spoznávajú pamätníci, či nech tam deti spoznávajú svojich predkov, príbuzných, nech sa chvália medzi susedami, známymi, čo a koho v publikácii našli. A nech historické fotografie nevyhadzujú, ale odnesú p. Luptákovvej, ktorá ocení ich nevyčísliteľnú historickú hodnotu. A možno vaše staré fotografie a ich jednotlivé príbehy budú raz námetom na novú publikáciu o našej obci.

Všetko dobré vinšuje
Silvia Vilhanová

Predstavujeme autorku novej publikácie

To, že Valaskú poznám ako málokto a že som v mojej rodnej obci „všude zdejší“, musím bližšie objasniť.

Narodila som sa v dome starých rodičov v časti zvanej Ihráč. Tu som prežila prvých päť rokov života, potom sa rodičia presťahovali na sídlisko na Školskú ulicu. Po desiatich rokoch sme sa sťahovali do nového domu v starej Valaskej, Za ulicu, spolu so starými rodičmi. Tam som bývala 15 rokov. Potom prišlo znovu sťahovanie na sídlisko, na TDH, oproti námestiu. Nakoniec sme si s manželom postavili rodinný dom na Záhradnej ulici, takže som sa vrátila znova do materskej časti obce. Okrem toho som často navštevovala starých rodičov z matrinej strany, u Oravcov na Tehelni. Takto som mala prehľad takmer o všetkých ľuďoch a domoch v obci.

Ako a kedy som sa dostala k práci na knižnej publikácii

Po ukončení 30 ročnej konštruktárskej práce v Strojárňach Piesok som sa v roku 2003 zamestnala v obchode u môjho manžela v Brezne, na Námestí M. R. Štefánika. Každý deň som prechádzala okolo Horehronského múzea a zaujímala sa o zbierkový fond, výstavy, či akcie konané pracovníkmi tejto inštitúcie. Odjakživa som prejavovala záujem o históriu, zhromažďovala doma rôzne staré predmety a fotografie, ako pamiatku na svojich predkov.

Jedným z dôvodov, prečo som začala spolupracovať s múzeom, bola príprava Monografie obce Valaská, na ktorej sa podieľali aj jeho odborní pracovníci. Vtedajšieho riaditeľa Mgr. Jána Weissa zaujali niektoré fotografie z môjho rodinného albumu, a tak niektoré z nich do monografie zaradili. To ma naštartovalo k ešte intenzívnejšej zberateľskej činnosti. V tejto práci ma usmerňovala pracovníčka múzea Mgr. Eva Švajdová. Každú vec, či fotografiu mnou prinesenú zaevidovala, pripísala k nej potrebné údaje. Svoj zberateľský záujem som rozšírila na celú obec, navštívila som viac ako sto domácností, kde bol predpoklad spojitosti so „starým svetom“. Fotografie a ich príbehy na seba nadväzovali a ja som bola na ne zvedavá a namotaná tak, že som kvôli tomu prešla aj všetky okolie obce, kde žijú bývalí Valaštania. Vo Valaštiánskom hlásniku už roky uverejňujem články o histórii našej obce, ktoré vždy doložím prislúchajúcimi fotografiami. V písaní článkov, zvlášť keď som potrebovala odbornú pomoc, mi vždy ochotne pomohli pracovníci múzea, a to Ján Weiss, Eva Švajdová a Ivica Krištofová. Kolkokrát sa čudovali, že som vyniesla na svetlo sveta také historicky vzácne materiály, čo už nik neveril, že existujú. Niektorí ľudia si chránia dedičstvo svojich otcov a materí, no nakoniec nám dovolili fotografie skenovať. Do niekoľkých rodín zašla so mnou aj Mgr. Eva Švajdová. Nahrávala rozhovory s pamätníkmi, a tak sme sa dozvedeli mnoho dnes už zabudnutých zaujímavostí. Prostredníctvom mojich článkov vo valaštiánskych novinách aj v publikácii Brezno v spomienkach sa dozvedeli o mojej činnosti ľudia aj zo vzdialenejších končín. Prišli za mnou na

navštevu rodáci z Banskej Bystrice, Prievidze, Bratislavy, ba aj z Anglicka a ďalekej Kanady. Majú radosť, že si môžu pospomínať na históriu Valaskej, na svoju mladosť.

Keď zozbieraných fotografií bolo okolo 500 kusov, okrem toho také isté množstvo v zbierkovom fonde múzea, navrhol Ján Weiss, že by bolo dobre urobiť z týchto fotografických materiálov knižočku. Za viac ako 10 rokov sme venovali tejto práci nemálo voľných chvíľ. Náhla, predčasná smrť obrala Mgr. Jána Weissu o túžby, predstavy a plány, ktoré si ešte v živote chcel splniť. Snažil sa v spolupráci s vedením obce získať finančné prostriedky na spomínanú publikáciu. Bol to človek, ktorý pracoval pre celé Horehronie. Rukami mu prešla nejedna monografia z tohto kraja. Ako správny Valaštan chcel pre svojich rodákov pripraviť niečo pre potešenie očí, pohladenie duše. Mnohí si tam nájdu svojich predkov, uvidia, aká bola dedina pred viac ako sto rokmi, čím sa ľudia zaoberali, ako sa odievali, akej kultúre a športu sa venovali.

Bolo to v roku 2016, keď súčasné vedenie obce a poslanci po prezentácii nahromadených materiálov tento projekt podporili, za čo im patrí vďaka.

Pri zhromažďovaní fotografií, študovaní kroník a iných historických dokumentov som strávila stovky hodín. V záverečnej fáze práce spoločne s odborníkom, pánom Karolom Ličkom v HLP Grafik, som „odpracovala“ ako poradca okolo 200 hodín pri obrazovke počítača.

Popri mojom zamestnaní, starosti o rodinu a vnúťatá som dotiahla spomínanú obrázkovú publikáciu do úspešného konca.

V závere mi prichodí poďakovať sa všetkým ľuďom, ktorí mi akýmkoľvek spôsobom pomohli, zvlášť pri získavaní starých historických fotografií. Pritom ste sa podelili o príbehy svojich blízkych, aby neupadli do zabudnutia. Tým najbližším spolupracovníkom som sa poďakovala osobne pri krste knihy, v Obecnej knižnici A. A. Banika vo Valaskej.

Keby sa to dalo, poďakovala by som aj všetkým valaštiánskym kronikárom a amatérskym historikom od najstarších čias, ktorí viedli moje kroky k správnym ľuďom a na správne miesta. Dostalo sa mi poznania, za čo som

vďačná, a vždy sa snažím podeliť o všetko staronové, čo zistím cestou Valaštiánskeho hlásnika a teraz aj novej knihy Valaská a Valaštania obrazom a slovom. Mám radosť, keď takouto formou niekoho poteším, je to moje zadostučinenie za takmer 15 ročné úsilie na tvorbe spomínanej knihy. Veru, už je to neuveriteľných 15 rokov, kedy sa nám do rúk dostala Monografia obce Valaská, ktorej vydania sa autor rukopisu, pán Ernest Laubert, žiaľ, už nedožil. Hovorí sa, že národ, ktorý si neváža minulosť, nezaslúži si ani budúcnosť. Dúfam, že v budúcnosti vyrastú v našej obci vzdelaní odborníci na históriu, ktorí poodhalia ešte viac nepoznaného, ako dokázali náruživí historici - amatéri na čele s pánmi Ernestom Laubertom a učiteľom Antonom Kúdelkom. Boli mojim vzorom a nevyčerpatelnou studnicou informácií. Keďže som do svojich 50-tich rokov mala prácu technického zamerania (v elektrokonštrukcii), do tých čias som nenapísala do žiadnych novín ani riadok. Vo voľnom čase som sa venovala folklóru (viedla som tanečno-spevácky krúžok pri ZŠ Valaská) a rada som čítala knihy, romány s historickou tematikou. Nakoniec v novej práci v Puškárstve v Brezne a v blízkom múzeu som stretla mnoho zaujímavých ľudí, ktorí ma inšpirovali a usmerňovali.

Zberateľstvom a písaním z oblasti histórie som si robila radosť, lebo toto bolo mojim koníčkom, na ktorý nastal čas až v zrelom veku.

Mária Luptáková

Čo rozprávali pamätníci

V „Ulici“, v dome s najvyššou a najširšou strechou /pod cestou, dnes povýše detského ihriska v starej Valaskej/ žila okolo roku 1870 Mária Korona. Odkiaľ prišla do Valaskej neviem, no na základe toho, že v daňovom súpise obce sú pri jej mene zapísané pomerne vysoké dane, musela byť majetná osoba. Bola buď slobodná, alebo vdova, lebo len v takých prípadoch bola zaznamenaná žena ako majiteľka domu. Kronikár, učiteľ Anton Kúdelka, ku fotografii domu, ktorému sa aj dnes hovorí u Koronov, pripísal nasledovnú poznámku: Obchod Neuknecht. Z toho môžeme usúdiť, že Mária Korona predávala galantérny tovar. Ďalší obyvatel' v tomto dome bol Longauer, tiež tam mal obchod. Bývalí a terajší obyvatelia tohto domu a dvora už ani nevedia, odkiaľ sa vzalo jeho pomenovanie u Koronov.

Na prelome 19. a 20. storočia bol vo Valaskej obchodník a zároveň aj krčmár Jozef Valentíny. V tom istom čase sa tu usídlili židovskí obchodníci so soľou a galantérnym tovarom, Benjamín Fried a Jozef Klein. Obidvaja si postavili krčmy, postupne bohatli z predaja pálenky a mäsa. Získavali majetok od dlžníkov. Koncom storočia získal napr. Fried od Valašťanov vyše 150 „jutár“ najlepšej pôdy, takmer štvrtinu hory a pasienkov z urbárskeho majetku, a vraj päť obytných domov i mnoho peňazí. V obci sa stal malým bankárom svojho okolia.

Členovia potravného družstva z r. 1909. Zľava stojaci Štefan Häuffel, vedúci obchodu, Ján Cudzí, Maximilián Almásy, Ján Štubňa. Sediaci zľava: Ján Dvorský, Andrej Zafka, Jozef Valentíny, Matej Jung.

Keď sa Valaštania spamätali, začali uvažovať o svojpomoci. Vtedajší farár Rudolf Bobok a učiteľ Andrej Zafka po vzore niektorých potravných družstiev v blízkom okolí navrhli založiť v roku 1899 Potravné družstvo vo Valaskej.

Medzi zakladateľmi boli aj bývalý richtár Jozef Valentíny /hostinský/, Ján Dvorský /strojník na penzii/, Ján Štubňa /kovorobotník/, Martin Baník Hlavoš /rolník/, Jozef Roháč /strojník/, Jozef Fodor /kovorobotník/, Peter Kúdelka /rolník/ a ďalší. Nevie, odkiaľ prišiel „obchodvedúci“ Štefan Häuffel, ktorý mal pre túto profesiu potrebné vzdelanie a schopnosti. Bol prvým vlastníkom bicykla vo Valaskej. Keď išiel na ňom cez dedinu, staré ženy sa prežehnávali a utekali sa skrýť, vraj ide „Hajfel“ na čertovom kolese.

Potravné družstvo bolo pre občanov prospešné, za zložené členské podieľ nakupovalo potrebný tovar, kalkulovalo, predávalo. Spočiatku bolo družstvo umiestnené v prenajatom dome u Burgerov. V roku 1909 si kúpilo dom za 35 000,- od Štefana Molotu. (V tomto dome v dedine bola neskôr pobočka banky.) V roku 1929 konalo družstvo jubilejné valné zhromaždenie za účasti 100 členov. Predsedom správy bol vtedy Ernest Jelen a pri tejto príležitosti bol Ústredným družstvom v Bratislave odmenený „obchodvedúci“ Štefan Häuffel tromi zlatými dukátmi za jeho statočnú činnosť počas 30 rokov.

Stará budova družstva už nevyhovovala, preto sa správa rozhodla postaviť novú. Od mladšej vdovy po poslednom kováčovi z rodu Havašovcov odkúpili kamenný dom aj so „šmykňou“ a na tom mieste postavili budovu Potravného družstva. (Budova slúži doteraz pre obchod v starej Valaskej.) Pri kopaní základov sa zistilo, že na tom mieste v dávnej minulosti bol cintorín. 31. augusta 1931 bola nová budova potravného družstva odovzdaná svojmu účelu. Bol v nej zriadený aj byt pre vedúceho obchodu. Štefan Häuffel v novom byte dlho nepobudol, v roku 1932, po 35 ročnej práci v družstve odchádza pre chorobu na zaslužený odpočinok, na dôchodok. (Z podnikania obchodu pracovníci Horehronského múzea v Brezne prevzali účtovnícke knihy písané úhladným písmom Štefana Häuffela. Boli starostlivo zabalené, no po viac ako 80 rokoch

O OBCHODOCH A OBCHODNÍKOCH

si myši našli spôsob, ako ich poškodiť. Kronikári zapísali, že len odborné a svedomité vedenie potravného družstva ho dokázalo udržať a zveľaďovať, čo sa v mnohých obciach nepodarilo.)

Nástupcom vedúceho sa stal Ladislav Gallo. Za obetavú a úspešnú činnosť bolo Potravné družstvo vo Valaskej v roku 1934 vyznamenané diplomom Ústredného družstva v Bratislave.

Vedúci obchodu Ladislav Gallo aj so svojou manželkou boli k zákazníkom veľmi úctiví. Mali malého synčeka Lacka. Aby pani Gallová mohla pomáhať manželovi v obchode, zobrali si do domácnosti slúžtičku. Bola ňou mladá dievčina Marika z „dolniakov“, ktorá ovládala aj maďarský jazyk, tým sa v súkromí rodiny rozprávalo. Pani mala ušité parádne kapčky, ktoré si v mokrom snehu zamočila. Slúžka ich s dobrým úmyslom dala sušiť do rúry od sporáka a dobre priložila na oheň. Kapce sa „upiekli“ a pani slúžku prepustila.

V tých časoch /v roku 1939/ prešlo cez dedinu počas dňa veľmi málo áut. Nákladná „tatrička“ prišla s tovarom a zastala pred obchodom. Štvorročný Lacko sa hral na dvore a prešiel za auto. Šofér ho nevidel, a tak sa stalo veľké nešťastie, dieťa prišlo o život. Rodina sa z Valaskej odsťahovala, no zostal tu hrobček ich milovaného synčeka Lacka. Je to ten, vedľa križa za domom smútku, s fotografiou chlapčeka.

Do bytu v budove potravného družstva sa prisťahoval nový obchodník, Jozef Kulifaj so svojou rodinou. Mal dve dcéry a syna Jožka.

V skôr spomínaných prenajatých priestoroch „u Burgerov“ /neskôr sa tam volalo do Laubertov a do Schwartzov/ bola zriadená filiálka Pohronskeho družstva. Na zachovaných fotografiách môžeme vidieť pred predajňou vedúceho, pána Rudolfa Lukáča /Braňovho otca z TDH, ktorého si môžu starší občania pamätať/ a predavača Arpáda Kováčika /od Koronov/. Zaujímavá je aj fotografia z interiéru predajne. Keď sa mi dostala do rúk, nevedela som ju zaradiť. Až pri stretnutí so známym výtvarníkom Otisom Laubertom, valaštianskym rodákom, som sa z jeho rozprávania dozvedela, že táto predajňa bola v dome jeho starej matky. (Fotografie nájdete v novej knihe Valaská a Valaštania obrazom a slovom.)

Od mojej tety Veroniky mám informáciu, ako ujo Mojžiš od Marcikov vozil do predajne z podbrezovskej pekárne rožky na krytom drevenom voziku tahanom za koníkom. Išla za ním taká vôňa, že prosila mamu o peniaze na rožok. Keď si rožok kúpila, tak ho od radosti pobozkala. Bola to „lakota“, ktorú v tých časoch nemali deti každý deň, tie dnešné si to ani nevedia predstaviť.

V tejto predajni pracovali neskôr ako vedúci Arnold Helebrant, za ním Július Mora. Obidvaja si vo Valaskej našli manželky.

V „Ulici“, v bývalom dome Valentýnych zriadil v medzivojnovom období Jozef Barzik Obchod s miešaným tovarom. V treťom dome povýše, mal vo svojom dome predajňu mäsa Gejza Parašin. Vchádzalo sa do nej schodíkmi z ulice. Do zadnej časti, do dvora, sa prechádzalo veľkou drevenou bránou. Mäso vozil majiteľ „mäsný“ z Brezna na malej tatrovke, na ktorej prevážal na zápasy k súperom miestnych futbalistov. Mäso „sekala“ aj pani Parašinová, čomu som sa ču-

Na ľavej strane budova Potravného družstva, neskôr v nej zriadili pobočku banky.

dovala, keď som tam chodila ako dieťa s mamou nakupovať. Synovia manželov Parašinovcov, vyštudovaní inžinieri, pracovali v Mostárni Brezno, starší Ladislav vo funkcii riaditeľa podniku. Mladší Jozef bol známy aj ako úspešný reprezentant v terénnych motocyklových súťažiach ENDURO.

Keď v novovybudovanom sídlisku ešte nebola zriadená predajňa mäsa, obec prenajala tú u Parašinov. Predával v nej pán Oskar Harínek, ktorý neskôr robil až do dôchodku vedúceho predajne mäsa na námestí v sídlisku.

Pri asanácii časti dediny (z dôvodu prepádlika) vedľa a oproti Hostinca pod Ťubočou, bol ako posledný z hornej strany zbúraný aj dom rodiny Parašinovej.

Mária Luptáková

Trochu z dávnej histórie

Báseň s názvom *Duma captivorum valascensium ad Brezno 1676* (Duma zajatcov z Valaskej pri Brezne roku 1676) so slovenským textom. Zložil ju protireformačný piarista František Hanák, horlivý rekatolizačný činiteľ na Horehroní a na Spiši a opísal v nej mrzké veci a násilnosti, ktoré porobili „rebelantskí“ kuruci v dedine Valaská i v ostatných obciach v okolí Brezna.

O tejto básni Martin Rázus napísal:

Dňa 15. mája t. r. napadli kuruci susednú Valaskú. Vyrabovali kostol, faru i blízky Hámor. Plebána Štefana Višnóczyho, kantora a dvoch spevákov, chytili, zviazali a odviekli. Pustili ich vraj len za 3 000 toliarov. U nás búchalo z kanónov. Kuruci na ten hluk utiekli. Náš Hanacius napísal verš — Duma captivorum Valascensium ad Brezno A. 1676.

Duma captivorum valascensium ad Brezno a. 1676

Ach, plačem, ťežko naríkam, i ve dne i v noci vzdycham, když spomínám na žalostné, časy prevelmi bolestné.	Všecku faru zrabovali, kone z maštale pobrali, ničeho nenechali, i reverendu mu vzali.	Na mýtě víno vypili, jako páni hodovali, však ho více roztočili, více v pivnici vyleli.	Páter se má vykúpiť, trista tolárův zložití, Pán Bůh ho ráč potešiti, v dobrém zdraví zachovati.
Naša Uherská krajina odměnila se, jest jiná, juž upadá, juž omdléva, slzy za syny vyléva.	Z fary do kostela přišli, tam neměli dobré myslí, vzali kalichy, ornáty, i kostolné aparáty.	Pán Jánoš se osvobodil, byl by tam hlavu položil, ale pospíchal na horu, zanechal prázdnu komoru.	Jestli penízky nezloží, ohněm - mečem všeckým hrozí, Bůh jest mocný odměniti, všecko lidské předcevetí.
V bolesti kdo polituje, kdo se nad nami slituje, po Bohu sousedi milí, plačte se mnou v tejto chvíli.	Nový kostel zrabovaný zůstava a obrazený. Napomáhajte, patróni, smilujte se, dobří páni!	Kdy v Brezne s kusův strilání slyšeli i bubnování, pospíchali, utekali, neb se Němcův obávali.	Koho miluje, probuje, za hríchy nas naščevuje, povstaňme, čířme pokání, od kurucův nás ochráni.
Čo vám myslím pověditi, opísať a zaspívaťi, poslyšte, páni měščané, sousedí i vidiečané.	Nevinného organistu s parobkem, máte věc jistú, i dvůch šoltýsův pojali, jako barany zviazali.	Z Valasky přišli na Hronec, nevím, jaký by byl konec, ale pána Poša doma nebylo, ani hejtmana.	Na kuruca spomínajme, za nich se Bohu modleme, aby úmysl změnili, s nami jednu milost měli.
Zlé noviny od Levoče, od Muráňa i od Boce, ale ještě horší z Brezna, není tam hodina běžná.	Páni sousedi, sedláci naplakali se té noci, v samé Valasce jest více škod nežli na tritisíce.	Však i tam všecko pobrali, pusté komory nechali, ještě i pánu Pošovi hrozí se i šafárovi.	Zlý začátek, zlý prostředek, tu je pomsty Pán Bůh svědek - neb kdo kostely hubí, boská ruka ho zahubí.
Rebelles často bývají, rabujou, bijou, mordují, z Jelšavy, Hnúšťa, Klenovce, prez hory chodí z Tisovce.	V ten den kdy vzali farára, z Hamra zviazali šafára, cisárského služebníka, pisára i robotníka.	Na Brežňanov spomínají, na pátera se zvědají, na šoltýsův se hněvají, že jim uškodit nesmějí.	Kto se císaři protiví, Bohu, Písmu se protiví, nebude mět požehnání, nech sa obáva trestání.
V veselém máju v měsíci, patnáctý den po půlnoci v den slávy svatě Sofie ve Valasce se zle deje.	Panička doma zůstala, s dietkami prece obstála, kterí velcí páni byli, v mendičky se obrátili.	Na jedné zelené lúce, Oltárovnej u Klenovce, sedli, aby spočívali, dobrých pánův šacovali.	Běda vám, za to kuruci, ach, preběda, bantovníci, jakou mírou kto zde měří, tak jemu Pán Bůh odměří.
Kuruci mnozí přiběhli, kostel i faru oblehli, pána pátra valaského chytili jakoby svého.	Škody Jasnosti císařské počinili nekřesťanské, běda vám za to kuruci, varujte se bantovníci !	Chytili pána šafára, po nem priviedli i pátera, šacovali bez milosti, nebylo grácií, cnosti.	Po tejto naší písniče, oddejme se Bohu v ruce, nech nás ráčí potěšiti a v pokoji zachovati.
Zviazali dobrého pána, nelitovali krajana, po dedine s ním chodili, ukrutne natahovali.	Ale peňázky trpěli, všecko mu doma pobrali, i bratříčka porúbali, ruku na dvoje rozťali.	Jeden za druhým klečeli, jako ovečky mlčeli, Pánu Bohu se oddali, pod meč hlavičky sklonili.	Budte veselí Brežňané, pospolu i Valašchané, nalejte holbičku vína, to bude dobrá novina!
Život byl jako na vlásku, však prece obdržal lásku, že mu hlavičku nestáli, ale hrdlo darovali.	Pán otec, plače, synáčka spomína, kde jest dceruška, jak synáček tak aj dcéra s otcem sešli se zvečera.	Potom dekrát odměnili, pána šafára pustili, tisíc tolárův prislíbil, z Klenovca vysvobozen byl.	Potešte se po zármutku, napíte se vína v kutku, Libertas vestra solamen, dent Superi paccem amen!

Z podkladov poskytnutých jedným nemenovaným rodákom z Klenovca spracovala Marika Pančíková

Drahí Valaštania, letné obdobie sa nám pomaly, ale isto kráti, a do popredia sa začína ukazovať pani jeseň. Posledné letné lúče nás budú ešte dlho hriať pri srdci, keď už budeme len spomínať na to, čo sme počas leta prežili, kde sme boli, ako sme dovolenkovali, ako sme oddychovali. Zmiešaný spevácky zbor LIPKA pri MO MS našu obec hrdo, s úctou a veľkou pokorou reprezentoval svojim krásnym spevom 12. augusta na Kališti a následne 19. augusta na Krpáčove, obe tieto miesta sú pietnym miestom a veľkým mementom pre nás všetkých! Kalište je právom národná kultúrna pamiatka a môžeme len veriť a dúfať, že to, čo sa v tejto obci stalo v roku 1945, sa už nikdy nestane! Na Krpáčove je Pamätník II. Československej paradesantnej brigády. Výstižné je motto: „Národ, ktorý nepozná svoju históriu, je odsúdený ju prežiť znova.“ Nikdy nesmieme zabudnúť, a preto aj v našej obci sa pri príležitosti osláv SNP budú klast' kytice kvetov k pamätníkom na cintoríne a v mater-skej časti obce.

Všetkým deťom, študentom, učiteľom prajem úspešný štart v novom školskom roku. Prvákom, či už na základných školách, na stredných alebo na vysokých školách prajem, aby správne vykročili a zahryzli sa do novej etapy svojho života. Žiakom a študentom, pre ktorých je tento školský rok posledný, prajem úspešné ukončenie štúdia s čo najlepším výsledkom v podobe úspešného vysvedčenia.

Drahí Valaštania, prajem vám všetko dobré, zdravie, šťastie, pokoj v rodinách!

PaedDr. Matúš Magera
váš zástupca starostu

19. ROČNÍK ZUT

Dňa 29. júla 2017 som sa zúčastnil, a to už po niekoľký raz, 19. ročníka prehliadky záujmov – umeleckej tvorivosti Slovenského zväzu zdravotne postihnutých (SZZP), ktorá sa konala v Dome kultúry v Podbrezovej. Prehliadka sa konala na území Základnej organizácie SZZP Podbrezová, ktorej predsedníčkou je Anna Jergeľová. Do tejto základnej organizácie sú začlenené obce Valaská, Podbrezová a Horná Lehota. Garantom a hlavným organizátorom všetkých týchto prehliadok je dlhoročná predsedníčka Okresnej rady SZZP Anna Husenicová. Prehliadky sa zúčastnili základné organizácie SZZP z Brezna, Dolnej Lehoty, Závadky nad Hronom, Heľpy, Pohorelskej Maše a Podbrezovej. Účinkujúci sa predstavili v prednese poézie a prózy, speve, hre na hudobný nástroj. Našu obec reprezentovali na prehliadke dvaja účinkujúci. Pani Viera Fašková predniesla svoju vlastnú

tvorbu. Richard Datko zahral na harmonike a zaspieval krásne pesničky. To bola spomienka na jeho otca Jána Datka, ktorý bol dlhoročný, pravidelný účinkujúci na týchto prehliadkach v hre na gombíkovú harmoniku. Touto cestou vyslovujem veľké poďakovanie pani Vieri Faškovej a Richardovi Datkovi, že našu obec dôstojne reprezentovali na prehliadke SZZP. Poďakovanie patrí aj všetkým organizátorom, ktorí sa zaslúžili o úspešný priebeh tohto vydatého podujatia.

Výkony zdravotne postihnutých vysoko vyzdvihla v záverečnom prihovore prednostka Okresného úradu v Brezne Ingrid Poliaková. Záverečným slovom sa prihovorel aj predseda Banskobystrického samosprávneho kraja Marian Kotleba.

Táto verejná prezentácia zdravotne postihnutých dokázala, že

Súťaž v strihaní oviec

12. augusta pri príležitosti podujatia Bačovské pastorále v Dolnom Hričove bola súťaž v strihaní oviec. Súťaže sa zúčastnilo 16 strihačov oviec. Zastúpení boli strihači zo zahraničia. Prvé miesto obsadil náš Valaštan, MAREK MARKO, ktorý sa v tomto roku zúčastnil aj medzinárodnej súťaže v strihaní oviec World Shearing Championships na Novom Zélande. O tomto jeho celoslovenskom úspechu sme vám priniesli reportáž vo februárovom čísle VH.

Redakčná rada

účinkujúci svojimi schopnosťami rúcajú bariéry medzi postihnutou a zdravou populáciou. Hodiny strávené na prehliadke vo mne zanechali hlboké pocity a spomienky a už teraz sa teším na dvadsiaty ročník, ktorý sa uskutoční v Brezne.

Ing. Peter Bánik
poslanec OcZ

Oznam pre príbuzných, priateľov a spolupracovníkov budovateľov prvej osobnej lanovky skonštruovanej na Slovensku - Jozefa Kamaráša, Ladislava Vlada Králika, Štefana Mráza, Gabriela Ťatliaka a Vojtecha Vichra

Občianske združenie Švajčiarsko – slovenské združenie cestovného ruchu v Banskej Bystrici v týchto dňoch vydalo v limitovanej edícii publikáciu **Kto bol kto v lanovej doprave na Slovensku**, kde medzi 41 lanovkármi z celého Slovenska, ktorí už nie sú medzi nami, sú aj piati bývalí rodáci a obyvatelia Valaskej (Jozef Kamaráš, Králik Ladislav Vlado, Štefan Mráz, Gabriel Ťatliak a Vojtech Vichr), ktorí sa zaslúžili o výstavbu prvej osobnej lanovky skonštruovanej na Slovensku na Chvatimechu. V prípade, že máte záujem zakúpiť si uvedenú publikáciu, stačí poslať túto informáciu mailom na e-mailovú adresu: peter.patus1@gmail.com. Jej cena je 17 €, vrátane poštovného.

Peter Patúš
riaditeľ združenia a zostavovateľ publikácie

Lipa Pod Lipovou

Všetko je dočasu.

Príroda nás, ako svoju súčasť, upozorňuje na časnosť.

Aj keď sa niekedy tvárime, či konáme tak, že svet patrí len nám, akoby sme tu mali byť na večnosť.

Tak aj naša **lipa**.

Dominanta Pod Lipovou, ktorú bolo vidieť z okolitých vrškov, vrchov, svedčí o tom, že nepoznáme hodinu, dňa, ani ten okamih, keď sa raz aj pre nás všetko skončí.

Odišla preč z našich očí, odišla na večnosť.

Prvá polovica padla 8. júla na Deň stromu počas búrky so silným vetrom.

Neuvládla jeho nápor.

Druhá polovica 24. júla večer.

Tiež pod silným vetrom klesla na zem.

Chýba na veľkej lúke Pod Lipovou.

Naša krásna **Lipa** rastúca do dvoch kmeňov.

Pohľad okoloidúcich sa už nemá o čo zachytiť.

Stála tu azda viac než sto rokov.

Bola na veľkej lúke čistou oázou.

Pozorovala ľudí, zvieratá, vtákov, všetkých, čo sa pod ňou skrývali pred slnkom.

Radi ku nej chodili ľudia so psíkmi, deti.

Pred dvomi rokmi bola útočiskom pre včelí roj.

Hostila vtákov, rôzny hmyz, mravce, chrobáky.

Vdychovala jedovaté výdychy okolitých fabriek,

najmä tie najbližšie z hrončianskeho komína.. Niekomu jej dvojité koruna pripomínala plúca.

Čo nám to napovedá?

Aký vzduch dýchame my, ľudia a všetko živé spolu s nami.

„Bol to môj obľúbený strom,“

vyznala sa zo svojich pocitov pani, ktorá chodí na prechádzky Lipovou.

Rozcítene pokračovala:

„Nikdy som pri tej **lipe** nebola, iba z cesty som ju obdivovala.

Jej dvojité kmeň a koruna mi pripomínali dve tváre oproti sebe. /žeby on a ona?/

Keď som sa zadívala lepšie, vynorila sa mi pred očami mužská tvár, s väčším nosom a dlhou fajkou v ústach.“

Iná pani si tiež zaspomínala, že pôvodne tam boli medze. K mladšej Lipe viedla cestička, sprava, zľava sa vinuli políčka

lemované kríkmi.

Hospodárili na nich valašianski gazdovia.

Keď polia zobrali do rúk štátne majetky, medze rozorali, našťastie **lipu** tam nechali.

Úrodnú zem splavilo do Hrona

a o Pod Lipovú už nemali záujem.

Valaštanom tam vymerali záhumienky, ktoré obrábali a pôdu zúrodňovali.

Keď starší na poliach už pracovať nevládali a mladí sa odučili,

začali svoju pôdu prenajímať súkromníkom.

Lipa sa stala pamätníkom na všetky tieto obdobia,

poznačené prácou ľudí a systémovými zmenami.

Až do času, keď padla

a akoby sa spolu s ňou

skončila jedna etapa života Pod Lipovou

a začala ďalšia.

Čo nám prinesie, závisí od nás, ľudí.

/M. Pacerová/

Čo sa dialo pod spadnutou lipou /18. august 2017/

Toto ráno bolo na gazdovstve Úhraby Pod Lipovou nezvyčajné. Kravy, ovce vyplašené, roztratené, elektrický ohradník pretrhnutý a pod padnutou lipou pribudol podozrivý krdlik.

Keď sa všetko trochu upokojilo, naskytol sa zaujímavý pohľad.

Na jednej strane ovce /spolu s mladými skoro 100 kusov/, oproti nich v počte okolo 40 krdlik bocianov.

Obrátené papuľkami a zobákmi k sebe pozorovali sa navzájom.

A na toto divadlo sa so záujmom pozerali kravy pod nimi.

Neskôr sa bociany presunuli vyššie ku spadnutej lipe.

S chuťou sa popásali /asi na lúčnych koníkoch, ktorých tam je veľa/.

Pred 11. hodinou postupne vzlietli,

krúžili nad Vtáčnikom pri Hronci, potom nad Chvatimechom, až sa úplne stratili z očí.

Zaujímavé boli hlásky našich zákazníkov.

Baby boom Pod Lipovou.

Dievčatá a ženy, pozor, výstraha 3. stupňa...

Gazda sa zo žartu pošťazoval: „To mám pásť ešte aj bociany?“

Mne napadlo, že aj keď krásna lipa padla,

bociany sú symbolom,

že život Pod Lipovou nekončí.

M. Pacerová

ČO NÁS PÁLI...

Vo vyúčtovaní nákladov za služby spojené s bývaním si vlastníci bytov v prvom rade zisťujú, či majú preplatok alebo nedoplatok, už menej si všimajú čísla z tvorby a čerpania fondu opráv a údržby. Toho roku vyúčtovanie obsahovalo navyše aj neobvyklý dodatok v závere. Po rozhovore s viacerými ľuďmi som k môjmu údivu zistil, že tzv. „drvivá väčšina“ si ho buď vôbec neprečítala, alebo je pre nich všetko v poriadku. Tak ho tu citujem:

V zmysle zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov č. 182/1993 Z.z. podľa § 10 ods. 3 boli prostriedky fondu prevádzky, údržby a opráv prechodne použité na úhradu za plnenie spojené s užívaním bytov a nebytových priestorov v sume 4 000 €.

Po preklenutí nedostatku prostriedkov na úhradu tohto plnenia sa uvedené prostriedky vrátia do fondu prevádzky, údržby a opráv.

Pre úplnosť ho tu uvádzam:

Z.z. 1993 – 182 § 10 ods. 3: Z fondu prevádzky, údržby a opráv sa financujú výdavky spojené s nákladmi na prevádzku, údržbu a opravy spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, spoločných nebytových priestorov, príslušenstva a príslušného pozemku, ako aj výdavky na obnovu, modernizáciu a rekonštrukciu domu. Z fondu prevádzky, údržby a opráv sa financujú aj opravy balkónov a lodžií. Prostriedky fondu prevádzky, údržby a opráv možno prechodne použiť na úhradu za plnenia spojené s užívaním bytov a nebytových priestorov v dome v prípade ich dočasného nedostatku. Po preklenutí nedostatku prostriedkov na úhradu tohto plnenia, sa uvedené prostriedky vrátia do fondu prevádzky, údržby a opráv.

V bytových domoch táto odčerpaná suma bola rôzna, od 1 000 € do 6 000 €. Napokon zistíte si to vo svojom vyúčtovaní.

Chcem sa dopátrať od Valbytu odpovede na otázku:

- **Kedy a koľko si Valbyt svojvoľne „požičal“ od majiteľov bytov z ich FO? Jednotlivým bytovým domom odobrili od 1 000 až do 6 000 €. V našom bytovom dome Štúrova 481 to bolo 4000 €.**
- **Kto dal príkaz na vykonanie takejto transakcie?**
- **Je spôsob, akým to bolo urobené zákonný?**
- **Na aké účely sa tieto peniaze použili?**
- **Kedy budú peniaze vrátené?**

Situácia vo Valbyte bolo neprehľadná a kritická už za panovania starostu Emila Gröneho. Vtedajší poslanci v auguste roku 2010 na podnet zástupcu starostu Petra Bánika prijali uznesenie o vykonaní kontroly príjmov a výdavkov vo fakturáciách a hospodárskych vzťahoch medzi Valbytom a OcÚ a tiež o riešení neplatičov, ktorých dlhy boli neúnosné a nezadržateľne narastali a nevymáhali sa. Starosta Emil Gröne to všetko rezolútne zamietol a pána Petra Bánika odvolal z funkcie svojho zástupcu. Medzi zastupiteľstvom a starostom bola vyhrotená situácia, ktorej pokračovanie a dôsledky trvajú dodnes.

O tento najnovší prešlap Valbytu sa začala zaujímať aj poslankyňa pani Blažena Pastírová, ktorá v záležitostiach správcovstva bytov má rozsiahle znalosti a skúsenosti. Obrátila sa na centrálné orgány a dostala tieto odpovede:

Od: Monika Šamková <samkovamonika@gmail.com>

Dobrý deň, nikto Vám nemôže odčerpať z FO **bez predošlého odsúhlasenia** a už vôbec nie na úhradu energií.

Nič netušiaci vlastníci bytov v správe Valbytu

Určite sa obráťte na orgány činné v trestnom konaní a podajte trestné oznámenie. Tu je evidentné porušenie zákona 182/1993 Z.z. pri spravovaní cudzieho majetku a vlastníckeho práva.

Od: Regionalne Centrum <rczsvb.bb@gmail.com>

Dobrý deň, súhlasím s názorom p. Šamkovej, ide o porušenie zákona 182. Nevie, ako je nariadené zastupiteľstvo u Vás, ale odhlasoval by som vykonanie auditu v spoločnosti Valbyt a podanie trestného oznámenia zatiaľ na neznámeho páchatela, aj keď je zrejme, kto šéfoval Valbytu a kto obci. Môžete postupovať tak, že v domoch, ktoré boli poškodené konaním Valbytu, zvoláte schôdzu vlastníkov a na nich treba nadpolovičnou väčšinou všetkých vlastníkov v dome odsúhlasiť spôsob vymáhania dlžoby a prípadne aj splnomocniť niekoho na vymáhanie. Najlepšie by bolo dohodnúť sa na jednom právnom zástupcovi, aby sa náklady rozdelili a je výhodnejšie, keď sa vymáha vyšší dlh ako niekoľko menších. Keď budete niečo potrebovať, kludne mi zavolajte. S pozdravom J. Škvara

Pani Pastírová som poďakoval: ...čakám na výsledok z obecného zastupiteľstva, ktoré sa má týmto, podľa prísľubu pána poslancu Dundoviča zaoberať. Odpísal mi, že hlavná kontrolórka má vykonať vo Valbyte kontrolu a má sa vykonať aj audit. Bolo by dobre postupovať koordinovane. Ďakujem ti, čo zatiaľ v tejto veci riešiš. Dúfam, že aj ostatní poslanci sa budú o problému vo Valbyte zaujímať. Je to horúca téma. Najmenej informovaný sa tvári pán starosta. A zástupca starostu a väčšina už nových poslancov asi nevedia nič.

Návšteva vo Valbyte dňa 30. júna 2017 – Ivan Karak, Dušan Sliačan, dôvernici bytového domu Štúrova 481

Vyjadrenie účtovníčky pani Poldaufovej: Príkaz na odčerpávanie prostriedkov z FO dal vtedajší konateľ pán Jaroslav Poliak. Bol vykonaný **už v roku 2014 (!)**. Celkovú sumu odmietla povedať. Pani Poldaufová zastáva názor, že všetko prebehlo v zmysle zákona 182 Z.z. Peniaze sa vraj použili na vyplatenie preplatiek za rok 2014. Nevedia, kedy ich vrátia. Uvažuje sa o zvýšení zálohových platieb za tohoročnú tuhú zimu.

Námietka 1) pán Poliak nebol zákonne ustanoveným konateľom. Valbytu, od odchodu pána Ing. Martina Havaša (**r.2012**) nemal oficiálneho konateľa – neprebehlo výberové konanie, schvaľovanie v zastupiteľstve, valnej hromade Valbytu, vymenovanie starostom. Pochybujem, že starostom poverený zastupujúci konateľ by si sám trúfol dať takýto príkaz.

Námietka 2) Zákon bol hrubo porušený trikrát:

- **Vlastníci bytov neboli o tomto konaní takmer tri roky informovaní.**
- **Neodsúhlasili tým pádom a nedali právo správcovskej spoločnosti takto konať.**
- **Odčerpané peniaze boli evidentne použité inde ako v našom bytovom dome.**

Príklad: domy 480 a 481 so spoločnou kotolňou - odčerpané sumy 1000 a 4000 €

Námietka 3) Domnievame sa, že Valbyt si týmito peniazmi uhrádza platby za svojich dlžníkov, ktoré dosahujú vysoké sumy (cca 60 000 €). O ďalšie veľké sumy Valbyt prišiel z dôvodu nevymáhania až napokon premĺčania dlhov. Tvrdenie o navýšenom platení energií (plyn) za **tohoročnú** tuhú zimu je nelogické vzhľadom na dátum vykonania **v roku 2014**.

Návšteva u starostu dňa 30. júna 2017. Starostovi sme tlmočili tie isté otázky. Na moje veľké prekvapenie nám tvrdil, že o tejto situácii sa dozvedel len v týchto dňoch. Vzhľadom na to, že je takpovediac trojedinou osobou, starostom, valnou hromadou

Valbytu a tiež je v jeho kompetencii kontrolovať obecnú sro-čku, sa to javí veľmi záhadne. Ved'z Valbytu každoročne dostával výročné správy. Vraj od pána Jaroslava Poliaka za celý čas nedostal žiadnu informáciu o neoprávnených manipuláciách s financiami 550-tich vlastníkov bytov. Pána Poliaka však sám poveril vedením, resp. zastupovaním konateľa Valbytu, viediac, že jeho kvalifikácia vodára v tak zložitej situácii v akej sa Valbyt dlhé roky nachádza, nemôže nahradiť vysokoškolsky vzdelaného ekonóma či právnik. Mnohí poslanci sa celé desaťročie neúnavne a často rozhorčene dožadovali od starostov (Gröne, Uhrin) venovať Valbytu zvýšenú pozornosť. Ich podnety a návrhy boli ignorované.

Valbyt by mal zvolať k tejto záležitosti schôdzu s predsedami a dôverníkmi dotknutých domov a všetko riadne vysvetliť.

Pokúsil som sa o to sám a poslal som na Valbyt mail: *Dobrý deň, žiadam a prosím Vás týmto o zvolanie schôdzy predsedov a dôverníkov bytových domov, ktorých sa týka odčerpávanie peňazí z fondu opráv a údržby. Chceme sa dozvedieť skutočný stav vecí a spôsob riešenia tejto záležitosti. Vo Vašom vlastnom záujme je vysvetlenie tohto nezákonného postupu neodkladné. Mali ste tak už urobiť pred tromi rokmi, takže očakávam Vašu promptnú reakciu bez zbytočných prieťahov.*

Samozrejme odpoveď neprišla a ani som ju neočakával. Valbyt predsa funguje bez konateľa. Pán Poliak, ktorý ho zastupoval, odišiel koncom minulého roku do dôchodku. Radoví zamestnanci za túto situáciu nenesú zodpovednosť a nie sú kompetentní sa k nej vyjadrovať. Odpoveď musí dať už len starosta.

Na Valbyt sa písomne obrátila aj pani Jana Petrásková s otázkou, kedy budú peniaze vrátené. Z ich FO odčerpali 5 000 €. Z odpovede, ktorú dostala vyberám: *Uvedená suma zatiaľ vrátená z prevádzkového účtu nebola. Vrátená bude, akonáhle budú vyriešené súdne spory s vlastními bytov, ktorí si neplnia svoje povinnosti a neuhrádzajú platby za služby spojené s bývaním. Na prevádzkovom účte bytového domu tak nie je dostatok finančných prostriedkov na úhradu za služby spojené s bývaním.*

Zároveň sa ma opýtala, či aj my máme neplatičov.

Odpovedal som nasledovne:

*... o neplatičoch v našom dome sme na domovej schôdzy neboli upozornení. To by samozrejme urobili, tieto veci nemožno zatajovať. Vyzerá to tak, že platíme ich súdne spory s inými neplatičmi v iných bytových domoch. Dlžníkov majú za 60 000 €. Veľké ďalšie dlhy sú už nevymožiteľné (premlčané). A vyplatenie preplatiek, ktoré tiež spomínajú, sa predsa realizuje z peňazí, ktoré sme zaplatili v predavkoch a ukázalo sa, že sme zaplatili viac ako sme spotrebovali. Tie ich zdôvodnenia mi nijako nesedia. To musí vyšetrovať polícia. **Nám môžu povedať hocičo a zakaždým hovoria niečo iné.***

Z uvedeného vyplýva, že peniaze sa na naše účty tak skoro nedostanú. Ak by sme nekonal, môžeme o ne prísť. Valbyt, resp. obec, ešte od čias starostu Emila Gröneho sa trestuhodne vyhýbal riešeniu týchto nepríjemných záležitostí. Až do tej miery, že aj najväčším dlžníkom sa stali ich dlhy premlčanými a obec prišla o tisícky eur. Gröneho nominant, terajší starosta Juraj Uhrin, zdedil tieto problémy. Žiaľ pokračuje v šlapajách svojho predchodcu, problémy sa neriešia a ďalšie dlhy pribúdajú. Ak obec bude právnickými prostriedkami odčistená sanovať dlh Valbytu, stane sa tak z našich daní. A vinníci, zodpovední za tento stav, ostanú nepotrestaní, ako je to už u nás zvykom.

Mgr. Ivan Karak

Búdka na našej železničnej stanici

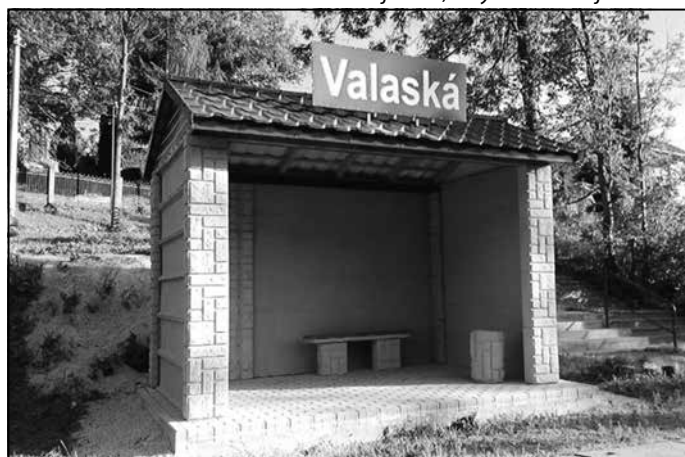
11. august 2017. Cestovala som vlakom do B. Bystrice a mala som možnosť bližšie si obzrieť našu novú búdku na stanici. Búdku, ktorá bola zmontovaná minulý mesiac. Bola som poriadne rozčarovaná. Prasknutý smetný kôš, na mini lavičke odlepené latky. Čo to boli za odborníci, ktorí to tam zbudovali? Navyše na svahu za ňou rozsypané dosť veľké množstvo štrku, či hrubého piesku. Jedna pani učiteľka sa snažila predstaviť si, že keby chcela so žiakmi cestovať vlakom a náhodou by pršalo, ako by to vyriešila, keď je búdka taká malá. Nuž ako doteraz. Museli by sa zaoberať bez možnosti ukryt sa pred dažďom. To si Valaštania nič lepšie nezaslúžia?

Ale nie, v tom to asi nie je. Železničná spoločnosť na Slovensku má na všetkých staniciach podobný neporiadok. Polorozpadnuté železničné budovy, okolo nich plno odpadu a obec bez povolenia Železníc SR nemá právo urobiť si s tým vo svojej obci poriadok. A na istej čerpacej stanici si bývalý vysoko postavený funkcionár Železníc

SR zabudne rucksak s nemalým obnosom finančných prostriedkov. Alebo je to so Železničnou spoločnosťou Slovensko inak? Bola som v ten istý deň v Banskej Štiavnici. Nádherné mesto a okolie. Stojiská na kontajnery sú väčšie, priestrannejšie a krajšie, ako naša búdka a je ich tam viac, pred každým bytovým domom na sídlisku.

Dúfam, že príde ten čas, keď si Železnice SR na Slovensku dajú ten svoj majetok do poriadku, aby slúžil cestujúcim a nešpatil obce. Úprimne im to želim! Samozrejme aj nám.

M. Pacerová

Nová vlaková, železničná zastávka

Koncom mesiaca júl 2017 bola vybudovaná v našej obci nová vlaková, železničná zastávka. Zastávka poskytuje prístrešie v prípade silného slnka, ako i nepriaznivého počasia. Umožňuje nám možnosť sadnúť si v dobe čakania na príslušný vlak. Aj keď je zastávka len malá, je úplne nová. Čo je najdôležitejšie, nie je poznačená vandalmi, sprejermi a občanmi, ktorí sa nevedia zmestiť do kože. Aj touto cestou vyzývam všetkých občanov, všetkých obyvateľov našej obce, aby sa k novej zastávke

správali ako ku svojmu vlastníctvu. Nedopusťme, aby sme si ju zašpinili, popisali, jednoducho povedané znehodnotili. Veď všetci vieme, že slúži pre nás všetkých. Naša obec už vlani od Železníc Slovenskej republiky (ŽSR) získala jeden benefit. Zastavujú v našej obci regionálne expresy. Dnes tu máme novú vlakovú, železničnú zastávku. Mám informáciu, že sa v blízkej budúcnosti pripravuje komplexná rekonštrukcia nástupištia – zastávka Valaská v dĺžke 150 m. Aj takýmto príspevím ŽSR bude naša obec krajšia, kultúrnejšia. Zlepšia sa služby pre našich občanov, ale i pre všetkých návštevníkov našej obce. Ďakujeme vedeniu ŽSR za vykonané činnosti v prospech našej obce. A čo už len dodať na záver? Je potrebné odstrániť budovu starej železničnej zastávky. Veď ona je centrom stretávania sa nesprátnych občanov. V konečnom dôsledku je už pre nás nepotrebná a celkovo špatí naše okolie. Verím, že obecny úrad si túto záležitosť zoberie pod svoj patronát.

Ing. Peter Bánik
poslanec OcZ

Nález - Ústavný súd

Dokument, ktorý zaslal ÚS SR vo veci zrušenia uznesenia o udelení pokuty, je totálnou hanbou a fiaskom Ústavného súdu. A celú túto vec má na svedomí HK obce, ktorá ma maximálne sklamala a moja dôvera voči nej úplne padla. Bola mojou favoritkou, ale je to HEREČKA ako lusk. Bola kompletne spolupracovníčkou v danej veci a sprostredkovateľkou na plnej čiare, o čom svedčia vzťahy a prepojenosti a na komisii vo verejnom záujme sama potvrdila, že ústavný zákon č. 357/2004 Z.z. nepozná a nemá s ním skúsenosti. Po podaní oznámenia na ÚS SR napísala pani HK email, že to nebude mať právny dopad na poslancov. Koľko vedomostí a poľutovania zrazu predniesla v emaili. Proste toľko klamstva, ktoré sa tu objavuje, je hotová pohroma. Taktiež nebol zabezpečený garantovaný proces a účelové nedoručenie komisii vo verejnom záujme v stanovenom termíne vyjadrenie ÚS, ktorý žiadal poslať - vyjadrenie druhej strany.

ÚS to zaslal na Obecny úrad Valaská, ktorý to zdržiaval, aby sme sa nemohli vyjadriť v stanovenom termíne a vyčítam ÚS, že nebol pozvaný na vypočutie aj poslanec OcZ, člen komisie alebo jej predseda. Bola to jednostranná komunikácia, čo v súdnom spore nemá oporu v zákone, pretože musia byť vypočuté obidve strany. Dôkaz získaný z dôkazového prostriedku musí byť zákonný:

1/ či bol dôkaz získaný z prameňa, ktorý stanoví, prípadne pripúšťa zákon,
2/ či bol dôkaz získaný a vykonaný procesným subjektom k tomu zákonom oprávneným,
3/ či bol dôkaz získaný a vykonaný v tom procesnom štádiu, v ktorom je príslušný procesný subjekt podľa zákona oprávnený vyhľadávať a vykonávať dôkazy v procesnom zmysle, t. j. také dôkazy, ktoré môžu byť podkladom pre rozhodnutie súdu,
4/ či sa získaný a vykonaný dôkaz týka predmetu dokazovania v danom procese, t. j. či sa týka skutku, o ktorom sa vedie konanie, prípadne otázok, o ktorých je potrebné podľa zákona v súvislosti s týmto skutkom rozhodovať,
5/ či bol dôkaz získaný a vykonaný spôsobom, ktorý stanovuje, prípadne pripúšťa zákon.

Právny zástupca navrhovateľa sa vyjadril na str. 6 NÁLEZU a dobre si to

prečítajte, na čo sa odvolal:

1. Zákon 369/1990 Z.z § 13 odst. 6 zákona - 6) Starosta môže pozastaviť výkon uznesenia obecného zastupiteľstva, ak sa domnieva, že odporuje zákonu alebo je pre obec zjavne nevýhodné tak, že ho nepodpíše v lehote podľa § 12 ods. 11. Ak je zriadená obecná rada, starosta prerokuje uznesenie obecného zastupiteľstva pred pozastavením jeho výkonu v obecnej rade. Uznesením obecnej rady však nie je viazaný.

2. 7) Obecné zastupiteľstvo rokuje vždy v zbere. Spôsobilé rokovať a uznášať sa je vtedy, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých poslancov. Na prijatie uznesenia obecného zastupiteľstva je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov; na prijatie nariadenia je potrebný súhlas trojštatinovej väčšiny prítomných poslancov. Ak obecné zastupiteľstvo nie je spôsobilé rokovať a uznášať sa, starosta zvolá do 14 dní nové zasadnutie.

Ústavný zákon 357/2004 Z.z

Článok 9

1) Konanie o návrhu vo veci ochrany verejného záujmu a zamedzenia rozporu záujmov (ďalej len „konanie“) vykonáva

b) obecné zastupiteľstvo, ak ide o verejných funkcionárov uvedených v čl. 2 ods. 1 písm. o) a p),

(9) Rozhodnutie podľa odseku 6 musí byť prijaté najmenej trojštatinovou väčšinou prítomných členov výboru alebo nadpolovičnou väčšinou členov orgánu podľa odseku 1 písm. b) až d); inak to znamená, že sa konanie zastavuje. Výbor je schopný uznášať sa, ak je prítomná najmenej polovica jeho členov.

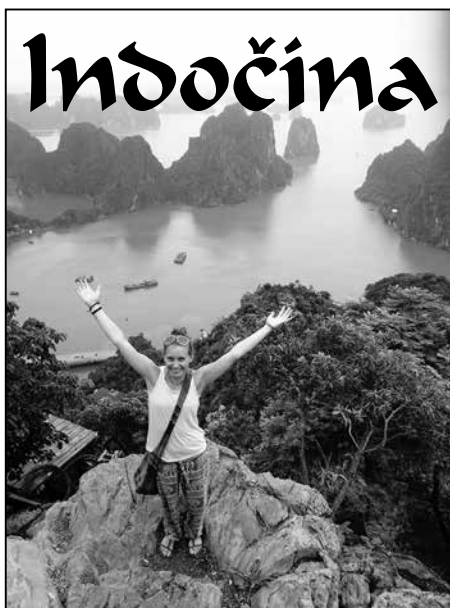
Ústavný zákon 357/2004 Z.z. - právny zástupca ho všeobecne spomína, ale ani v jednom nepíše konkrétne odvolanie sa na článok a odstavce, ktoré OcZ porušilo.

Jednoznačne podľa zákona o obecnom zriadení starosta nepodpísal uznesenie, na čo ma zákonné právo, a tým pádom sa uznesenie muselo VETOVAŤ, ale VETO starostu nebolo prelomené, tak že uznesenie je NEVYKONATELNÉ, a preto ani ÚSTAVNÝ SÚD nemal čo zrušiť – ZRUŠIL NEPRIJATÉ UZNESENIE. Takže toto je pravý dôkaz klamstva a zavádzania, čo je pre mňa ďalším veľkým sklamaním. Myslím si, že po tomto všetkom a zisteníach je len možné konštatovať, že je tu neskutočne špinavá hra. A dôkaz arogancie, nezdravé sebavedomie a klamanie nielen poslancov, ale všetkých občanov.

PhDr. Zuzana Kúdelková

Jednou z mojich vysnívaných krajín bol Vietnam. A keďže sny sa majú plniť, tak som si v jeden aprílový deň povedala, prečo nie. Začala som zháňať partiu ľudí a pozerať letenky. Ale ako to už býva, osud to zariadil za mňa... kamoška mi navrhla cestovanie vo dvojici a destináciu Kambodža, Vietnam. A tak sme 28. apríla odleteli ja a moja kamarátka Johi. Prílet sme mali do Bangkoku, kde sme strávili dva dni, počas ktorých sme sa snažili aklimatizovať na 6 hodinový posun času a neskutočne teplé počasie. Navštívili sme najznámejšiu ulicu Khaosan-road, kde sme si pomaly zvykali na preľudnené ulice a vône všetkého druhu. Zistili sme si odchod ránného vlaku a našou najbližšou zastávkou sa stala Kambodža. Po šesťhodinovej ceste vlakom asi najnižšej triedy, kde ste sa len modlili, aby vám nebolo treba ísť na wc, sme vystúpili na thajsko-kambožskej hranici PoiPet... no a tu nám už nebolo všetko jedno. Vyrikujúci domáci, ktorí vám ponúkajú predražené víza, nepríjemní policajti, otravná taxiková mafia za hranicami a do toho únava a horúčava. Tak práve v tejto chvíli som si povedala, že keď sme zvládli toto, zvládneme všetko.

Čakalo nás už len ubytovanie a naťahovanie budíkov na piatu hodinu rannú. Ešte pred svitaním sme nasadli do tuk-tuku (motorizovaná trojkolka používaná ako taxi) a vybrali sa navštíviť najväčšiu náboženskú pamiatku na svete AngkorWat. Nádherné chrámy o rozlohe asi 300 km sme mali možnosť spoznať len sčasti, pretože na tento hinduistický monument sme mali vyhradený len jeden deň. Nasledujúce ráno sme opäť nasadli do tuk-tuku a ten nás odviezol do parádnej dedinky na vode Floatingvillage. Domy, škola, obchody – všetko sa plavilo v tej kalnej ázijskej vode a my sme sa plavili tiež. Bolo fascinujúce vidieť, ako ľudia žijúci na pokraji chudoby v drevených búdkach na vode dokázali vyťažiť aj z toho mála, čo im okolité prostredie poskytovalo. Nuž, zase sa mi utvrdilo, že Ázia ma vo svojej jednoduchosti a zároveň krásy neprestane asi nikdy udivovať. Po pár dňoch strávených v meste Siemreap sa našou ďalšou destináciou stal ostrov KohRong na juhu Kambodže. Tu sme strávili 5 dní. 5 dní ničnerobenia, oddychu a zároveň krásnych

zážitkov. Bývali sme v drevených domčekoch so slamenou strechou, jedli skvelé jedlo, pili parádne ovocné drinky, kajakovali sa popri pobreží, kúpali sa v oceáne a potom vylihovali v hamakoch (hojdacia sieť) a ani sme sa nena zdali a už sme si balili veci a pokračovali v našej „púti!“.

Na pevnine sme nasadli na autobus a cestovali celú noc. Ráno nás privítali štátne hranice a za nimi čarokrásny Vietnam. Našou prvou zastávkou bolo Hochiminovo mesto. Tak tu sme navštívili Deltu Mekongu, kde sme sa plavili na drevených loďkách, pochutali si na výbornom čaji a nakúpili pár suvenírov. Zažili sme hochiminský ruch veľkomesta, prechádzali sme sa preľudnenými ulicami a videli mnoho krásnych vietnamských parkov so svojou zeleňou.

Bolo sa však treba pohnúť ďalej, a tak sme nasadli na autobus, ktorý nás doviezol do mesta Muine... tak tu som prvýkrát v živote videla piesočné duny, čo bol jeden z top zážitkov. Všetko tam bolo skvelé, ale naše plány boli jasné... pokračovať ďalej na sever. Tentokrát sme využili známu vietnamskú železničnú dopravu a cestovali sme lôžkovým vlakom. Pri kúpe lístka nižšej triedy sme však ani netušili, že budeme mať spolucestujúcich v podobe švábov. No bola to dlhá cesta, lebo pri tej silnej klimatizácii, ktorú na vás púšťajú, toho veľa nenaspíte, obzvlášť ak máte vrchné lôžko. Ale zvládli sme

aj toto, a tak sme šťastné docestovali do mesta Hoian – pre mňa najkrajšie mesto Vietnamu. Čarokrásne uličky, útulné reštaurácie a samozrejme neskutočne milí domáci. Toto bol ten pravý Vietnam a pravé vietnamské mesto. Tu sme sa cítili naozaj úžasne, ale aj teraz nadišiel čas a museli sme s ťažkým srdcom odísť. Vábila nás však predstava severného Vietnamu, a tak sme jedno ráno dorazili do Sapy. Mesto obkolesené majestátnymi horami, konečne sviežim vzduchom a trošku svojskou kultúrou. Na tomto mieste sme vedeli, že toto je ten Vietnam, kvôli ktorému sme prišli. Na tomto mieste nám srdce tancovalo. Keď sme sa už trošku spamätali z tej nádhery, tak sme sa vybrali do centra, kde sme sa hneď spriatelili s jednou milou domácou. Volala sa Mú. Ochotne nás povodila po príľahlých kopcoch a nakoniec nás pozvala k sebe domov na obed. A tu sa nám zastavil celý svet. Títo ľudia, žijúci v drevených domčekoch podobným našim maštaliam, by vám dali aj z posledného. Miešali sa vo mne pocity ľútosti a šťastia, a potom som pochopila, že tí, ktorých treba ľutovať, sme my, západní ľudia. Oni sa nikde nenáhli, neriešia, čo bude o týždeň, zajtra, ba dokonca čo bude o hodinu. Žijú pre daný okamih, pre to, čo je tu a teraz, a práve toto bolo to najúžasnejšie na týchto ľuďoch a celej krajine. A ešte by som chcela dodať, že obed, ktorý sme tu jedli (ryža, zelenina, huby), bol najlepší, aký sme za celý mesiac jedli.

A tak sme sa nestihli čudovať a mesiac v Ázii bol za nami. Už sme sa len vrátili do hlavného mesta Vientnamu, do Hanoja, stade do Bangkoku a potom na najkrajšie miesto na svete... DOMOV.

Na záver by som len chcela dodať, že cestovanie nie je o tom, či máte alebo nemáte veľa peňazí. My sme cestovali na vlastnú päsť, čo je asi najlacnejšie. Cestovali sme vlakmi, autobusmi, tuk-tukom a občas sme využili aj taxík. Jedli sme na ulici, ale aj v reštaurácii. Bývali v lacnejších hoteloch a popravde, dalo by sa ešte čo-to ušetriť. Jasné, že dáke peniaze potrebujete, ale to, bez čoho sa cestovať nedá, je túžba a odhodlanie. Odhodlanie opustiť tú svoju zónu komfortu. Počítať s tým, že nie vždy spíte na pohodlnej posteli, nie vždy sa môžete najesť

toho, čo chcete alebo kedy chcete, a niekedy ste takí unavení, že by ste sa najradšej na to všetko vykašľali. Ale všetko toto je nič v porovnaní s tým, aké parádne zážitky a skúsenosti naberie, akých krásnych ľudí môžete cestou spoznať a nakoniec zistiť, že jeden z tých najlepších ľudí vlastne cestuje s vami (ďakujem Johi) a aké je to skvelé, keď môžete prekonať seba samého.

Ale nakoniec predsa len dodám, že všade je dobre, ale doma je najlepšie.

Namasté

Ing. Dominika Schallerová

Dialóg medzi Bohom a človekom

Keď otvoríme Sväté písmo a čítame ho, všimneme si, že je tam veľa rozhovorov. Starý zákon by sa dal charakterizovať takto: Boh hovorí k človekovi, človek hovorí k Bohu. Zástupca spomedzi vyvoleného izraelského národa komunikuje s Bohom. V Novom zákone, v evanjeliách máme Ježišovu komunikáciu s apoštolmi, s farizejmi, s konkrétnymi osobami, čiže rozhovory Ježiša s ľuďmi a opačne. Môžeme povedať, že celé dejiny spásy majú dialogický charakter. Je to rozhovor. To je spôsob vzťahu medzi človekom a Bohom vo všeobecnosti. Spomeniem jeden rozhovor medzi Ježišom a Petrom (porov. Jn 21, 15 – 17) po Ježišovom zmŕtvychvstaní, keď sa Ježiš zjavil apoštolom pri Tiberiadskom mori. Uvedomme si, ako by mohol vyzeráť inak celý príbeh zo záverečnej časti Jánovho evanjelia, kde je opísané poverenie apoštola Petra na základe jeho vyznania lásky Ježišovi Kristovi. Ak je kresťanský Boh len Bohom moci, tak sa mohol vo sne zjaviť Petrovi a Peter mohol dostať jasný príkaz: to a toto máš vtedy a vtedy vykonať, takto a takto to máš robiť. Budeš pastierom môjho stáda. Bodka. Namiesto jednoduchšej direktívy tu Ježiš vstupuje do rozhovoru, dialógu s Petrom. Čo to znamená? Čím je charakterizovaný dialóg? Tým, že záver má otvorený: Peter sa mohol po druhej otázke nahnevať, uraziť na Ježiša, odmietiť sa s ním ďalej rozprávať. Mohol dokonca upadnúť do pochybností – veď čo je to za Ježiša, ktorý dobre vie, že ho Peter miluje a ešte sa pýta? Je skutočne vševediaci? Ale Ježiš si vybral formu dialógu, rozhovoru s otvoreným koncom.

Nielen tento rozhovor medzi človekom a Bohom má charakter dialógu – rozhovoru, kde koniec môže byť aj inakší. Len si všimneme príbeh Starého zákona – ako sú jedinečným poukazom na niekoľko možností vývoja deja! Niekedy je starozákonný dialóg zaznamenaný akoby mal charakter vyjednávania, ba až obchodovania – Abrahám vyjednáva s Bohom o Sodomu a jej záchranu. Všimnite si aj ostatné rozhovory z evanjelií, že tu ide o dialóg – Boh nejedná s človekom tak, akoby počítal a vedel dopredu, ako ten konkrétny človek zareaguje a ako odpovie. Je to zvláštne: Boh akoby rezignoval na svoju vševedúcnosť a dáva sa s človekom do rozhovorov s otvoreným koncom. Z tohto i z iných statí vidíme, že Boh i Ježiš rešpektujú človeka a možnosť jeho voľby tým, že vstupujú s ním do dialógu. Skutočne môžeme až celkom zovšeobecniť, že vzťah človeka a Boha je celý istým dialógom, rozhovorom, ktorý má otvorený koniec. Preto tento obraz o Bohu a Ježišovi tak trochu odporuje zjednodušeniu: stačí, keď uveríš v Krista, on ti ukáže svoju vôľu, a staneš sa akýmsi automatom na vykonávanie Božej vôle. Automat nepotrebuje rozhovor: automat je o to lepší, o čom menej myslí a len vykonáva pokyny. Ježiš sa ale rozpráva s Petrom, pýta sa ho na jeho postoj. A na základe jeho postoja prichádza poverenie. Teda vo Sv. písme nie je predvedený žiaden náboženský automatizmus. Ježiš nás pozval ku slobode Božích detí, k dialogickému vzťa-

hu s ním samým. Podobne dialogické znaky badáme aj v charaktere vzťahu medzi dvoma božskými osobami, medzi Bohom Otcom a Bohom Synom. Len si spomeňme na Ježišovu modlitbu v Getsemanskej záhrade. Dialogický bol nielen Petrov, ale je aj náš vzťah k Bohu. Aj my sa rozprávame s Bohom. Celý náš život je formou istého dialógu s Bohom. Tento dialóg môže mať niekedy všelijaké zákutia a nie iba celkom krásne rozmary: dokonca sa s ním vieme aj „hádať“. Môžeme prežívať aj pocity krivdy – však som taký dobrý kresťan a Ty si, Bože, na mňa dopustil toľko zlého? Prečo? Prečo nie som zdravý? Prečo nie som bohatý? Prečo sa

mi nedarí v manželstve? Toľko otázok, ba až výčitiek môžeme mať voči Bohu. Je to úžasné, mať takého Boha, s ktorým smieme byť v dialogickom vzťahu. Skúste to porovnať s inými „bohmi“ a náboženskými presvedčeniami súčasnosti. Žijeme v pluralitnej spoločnosti, všade sú aj iné ponuky. Na ilustráciu porovnajme a priblížme si to: napr. astrológia – hviezdy ovplyvňujú môj život – či sa môžeš rozprávať s hviezdami? Len útrpne prijať tzv. hviezdny osud – je to kruté a smutné. Tí, ktorí napr. čítajú horoskopy: keď čítaš horoskop, nič proti nemu nezmôžeš!

*Boh má svoj príbeh, dialóg s každým jednotlivcom, či je veriaci alebo neveriaci, ku každému sa prihovára. No nielen Boh má svoj príbeh s každým jednotlivým človekom, ale aj každý človek, či je veriaci alebo neveriaci, má svoj príbeh s Bohom. Každý má svoj vlastný a individuálny príbeh s Bohom. Teda Ježišova otázka Petrovi: „či ma miluješ“ (porov. Jn 21, 15 – 17) znie aj dnes so všetkou naliehavosťou pre každého z nás. **Aj dnes, tu a teraz, sa uskutočňuje tvoj dialóg s Bohom. Tento dialóg má otvorený koniec. Boh čaká znova a opakovane na tvoju odpoveď, na jeho otázku i ponuku.***

Roman Kupčák, váš duchovný otec

Týždeň s TV LUX

V týždni od pondelka 14.08.2017 sa naša farnosť snažila o svoje zviditeľnenie a oživenie prostredníctvom vysielania TV Lux, jedinej katolíckej televízie na Slovensku, v programe Týždeň s... . Ide o projekt, kedy sa v rámci jedného týždňa veriaci farnosti modlia za pracovníkov a projekty TV Lux a samozrejme za pracovníkov TV Lux sa v rámci svojich modlitieb modlia za farnosť, ktorá je v rámci programového vysielania zahrnutá do tohto programu.

Iniciatíva zapojiť našu farnosť do programového vysielania vyšla od jednej našej nemenovanej farníčky, ktorá s dobrým úmyslom chcela zviditeľniť úsilie, snahu a obetavosť mnohých našich farníkov, ktorí akýmkoľvek spôsobom sa snažia prispieť k rozvoju a činnosti našej farnosti. V krátkom šote, ktorý bol v tejto televízii odvysielaný, duchovný otec farnosti v krátkosti priblížil našu farnosť a jej činnosti, ale súčasne

aj jej patróna, sv. Martina, divákovi TV Lux. Tým, ktorým sa nepodarilo túto nahrávku vidieť v priamom vysielaní a majú možnosť, môžu si ju pozrieť na internetovej stránke: <http://www.tvlux.sk/archiv/play/12506> (v archíve TV LUX).

O to väčší význam úmyslov týchto modlitieb môžeme pripísať aj skutočnosti, že práve v tento týždeň sme slávili aj nádherný sviatok Nanebovzatie Panny Márie, ktorá je Matkou a orodovníčkou nás všetkých bez rozdielu postavenia či vzdelania. Verím, že úsilie spoločných modlitieb prinesie požadované ovocie na rozvoj spoločných činností a aktivít, pre jednotu farského spoločenstva a oživenie duchovného života v ňom, bez separovania sa do jednotlivých skupín a posudzovania iných. Veď patrón našej farnosti, sv. Martin, ktorým sa tak v poslednej dobe prezentujeme a chválime, by nám mal v byť vo všetkom, čo konáme, vzorom a príkladom. A na záver môžeme už len poprosiť: Svätý Martin - patrón našej farnosti, oroduj a pros za nás.

Marika Pančíková

TÝŽDEŇ S... (14.8.2017) VALASKÁ

14.08.2017

Roman Kupčák
farský administrátor

Tanečný orchester Valaská reprezentoval

Tento rok v živote rodiny dychovkárov v Breznianskom okrese je výnimočný tým, že sa tu konal nielen náš Festival dychových hudieb, ale len o tri týždne po ňom sa v Brezne konal putovný dvojdný festival dychových hudieb organizovaný Zdužením dychových hudieb Slovenska každý rok v inom meste – Dychfest. Spoluorganizátormi boli kamaráti muzikanti z Dychového orchestra mesta Brezno. Pozvanie na Dychfest 2017 sme dostali aj my, aby sme v sobotu 1. júla zabavili Breznianske námestie dvojhodinovým večerným programom. Aj tento festival postrašil dážď, ale ľudí to neodradilo a počas nášho vystúpenia sa skvelé a početné publikum s chuťou zabávalo. Na Dychfeste účinkovali výborné kapely z rôznych kútov Slovenska. Čerešničkou na torte bola Straňanka z Moravy a veľký potlesk a uznanie zožal aj stočlenný orchester Združenia dychových hudieb Slovenska zložený z takmer

stovky mladých muzikantov – detí z troch detských orchestrov, detí z Detského DO pri ZUŠ Brezno, Detský DO z Hradišťa a Detský DO z Bratislavy. Deti predviedli spoločne nadväznúce pekne skladby a bola to radosť pozeráť na mládež, ako s chuťou hrá, ako ich to baví. Na tomto festivale Združenie DH Slovenska vždy udeľuje ocenenia významným osobnostiam v oblasti dychovej hudby. Tu sa na chvíľu pristavím. Sme radi, že bol prijatý náš návrh na ocenenie nášho člena, ktorý donedávna ešte s nami hral, no zdravie mu to už v súčasnosti

nedovoľuje. Pán Ján Bartánus k nám chodil obetavo a poctivo z Banskej Bystrice, kým len mohol. Predseda Združenia DH Slovenska Vladimír Dianiška a čestný predseda združenia pán Adam Hudec mu odovzdali najvyššie ocenenie, ktoré udeľuje – zlatú medailu. Zároveň mu bolo odovzdané vysoké ocenenie v oblasti národnej osvetu – pocta Národného osvetového centra. Ujo Jano, ako ho my voláme, si to jednoznačne zaslúžil, venoval hudbe ako pedagóg, skladateľ, aranžér takmer celý svoj život a svojou chuťou hrať, obetavosťou pre kolektív, ale aj vedomosťami je príkladom pre nás všetkých. Prajeme mu veľa síl a chuti do života. Tento roku sa dožil krásneho jubilea 80 rokov. Vypočul si celý náš koncert až do neskorých hodín. Skvelý výkon nášho orchestra a našich skvelých spevákov bol odmenený potleskom vďačného zabávajúceho sa publika.

Po Dychfeste sme si veľmi neoddychlí. Hneď nasledujúci ví-

kend nás čakali hneď dve vystúpenia. V sobotu ôsmeho júla sme mali tú česť byť súčasťou programu Dňa stromu vo Vydrovskej doline v Čiernom Balogu. Vlni sme tu otvárali svojím koncertom turistickú sezónu a organizátori Dňa stromu nás tohto roku pozvali aj na toto veľké podujatie. Tisícami návštevníkov zaplnenej Vydrovskej doline sme zahrali to najlepšie z nášho repertoára, vybrali sme skladby tak, aby sa ukázali aj naši skvelí speváci Jožko Ambroz, Jarka Bániková a všetkým známy Martin Vetrák. A pesničku Kľbko detí si pred tisícovým publikom bravúrne zaspievala naša najmladšia speváčka Marika Bundová. Bol to dobrý poctiť byť predkapelou takých známych skupín, ako Helenine oči, či skupiny Fragile.

Hneď na druhý deň v nedeľu sme vyrazili na cestu na Oravu do Trstenej. Tu sa konal festival Trstenská krídlovka, kde sme už vystupovali v roku 2014. Tunajšia Dychová hudba Oravan-

doma i na Orave

ka, ktorá hrala tento rok ako hosť na našom festivale v júni, nás recipročne pozvala k nim do Trstenej spolu s Dychovou hudbou Železiarne Podbrezová. A tak sme sadli spolu do jedného autobusu a vyrazili na Oravu. Hrali sme hit za hitom ako predposledná kapela, publikum si žiadalo prídavok za prídavkom, čo nás naozaj potešilo. No pod pódium už čakal kráľ dychovej hudby v Čechách a na Slovensku, ak nie celej Európy – Vlado Kumpan a jeho kapela Kumpanovi muzikanti. Taktiež sme boli hrdí, že sme boli v podstate ich predkapelou. Lebo Kumpanovi muzikanti sú naozaj tí naj. Vychutnali sme si ich geniálne vystúpenie plné skladieb a sólistických výkonov, pri ktorých možno povedať len jedno – klobúk dole, páni. Aj my sa snažíme túto kapelu dostať na náš festival. Veríme, že sa nám to raz podarí.

A čo nás čaká ešte v tomto roku? Musíme zvládnuť náročnú úlohu – nahráť naše ďalšie CD, na čo sa chystáme v októbri. Vďaka za túto možnosť patrí vedeniu obce – pánovi starostovi a obecnému zastupiteľstvu za finančnú podporu pre nahranie tohto CD.

R. Hlaváčik, TO Valaská

Autori fotiek: Štefan Németh, Michal Kofira, Robert Horský, Martin Vetrák

POSLANCI

Vážená redakčná rada, po prečítaní článku, v ktorom píšete o vzdaní sa mandátu, Vás chcem požiadať, aby ste opravili článok a zverejnili skutočné informácie, pretože ste sa pomýlili v čísle, a zároveň doplnili o tieto informácie, menovite aj dôvod. Vo volebnom období 2014-2018 k vydaniu Valaštianskeho hlásnika zložili mandát 7 poslanci a 7 mandát neprijali. Myslím si, že toto už hovorí o niečom. Prečo nemajú záujem o prácu poslanca a prečo ani do komisií nikto nechce ísť? Niečo na zamyslenie občania.

Conditio sine qua non.

(V materiálnom právnom štáte je dôsledné dodržiavanie kompetencií orgánmi verejnej moci, teda aj orgánmi samosprávy obcí (starosta a obecné zastupiteľstvo).

A preto vo volebnom období 2014-2018 sa vzdalo mandátu 7 poslancov a 6 zvolených poslancov neprijalo mandát. K tomu nie je čo dodať. Len zamyslenie prečo? Kde na to nájdeme odpoveď vo voľbách 2018-2022? Skúsme sa občania zamyslieť, prečo týchto 13 občanov sa vzdalo?

1. **Martin Krupa - zložil mandát**
2. **Marian Dobiš - zložil mandát**
3. **Marek Poliak - zložil mandát**
4. **Ľubomír Štubňa - zložil mandát**
5. **PhDr. Zuzana Kúdelková - zložila mandát**
6. Aurel Starke - neprijal mandát
7. Alena Ličková - neprijala mandát
8. Peter Sorkovský - neprijal mandát
9. Zdenka Vojteková - neprijala mandát
10. **Eva Pepichová - zložila mandát**
11. **PaedDr. Stanislava Benediková - zložila mandát**
12. Viera Babčanová - neprijala mandát
13. Bc. Pavol Molčan - neprijal mandát
14. Mgr. Roman Hadžega - nemôže prijať - vykonáva funkciu prednostu OcÚ

PhDr. Zuzana Kúdelková

Slovenské prvenstvo Valaskej v obmene obecného poslaneckého zboru

Dňa 15.11.2014 boli vykonané voľby do orgánov samosprávy obcí. Obyvatelia našej obce si zvolili nového starostu obce a nových 11 poslancov obecného zastupiteľstva. Za staronového starostu obce bol zvolený Juraj Uhrin. Funkciu starostu obce zastáva aj v tomto čase. Veľké zmeny, od začiatku nového funkčného obdobia práce poslancov do dnes, nastali v zložení poslancov obecného zastupiteľstva (OcZ). Ešte pred ustanovujúcim OcZ sa poslaneckého postu vzdala p. Babčanová. Dňa 12.12.2014 bolo ustanovujúce, slávnostné OcZ. Od tohto dňa začalo plynúť nové funkčné obdobie starostu obce a novozvolených poslancov. Poslanecký zbor začal pracovať v nasledovnom zložení: Stanislava Benediková, Milena Dobrotová, Ján Dundovič, Martin Krupa, Matúš Magera, Mária Pacerová, Eva Pepichová, Marek Poliak, Ľubomír Štubňa, Miroslav Zelenčík a Jozef Hucík. P. Hucík nastúpil na post poslanca ako náhradník po p. Babčanovej. Všetci poslanci zložili poslanecký sľub, boli zaradení do komisií pri OcZ. Plne sa ujali svojej činnosti. Prvé personálne zmeny nastali

02.11.2015, kedy na zasadnutí OcZ zložili poslanecké mandáty p. Benediková a Pepichová. Poslanecké mandáty nahradili Peter Bánik a Blažena Pastírová. V roku 2016 sa poslanca vzdal p. Krupa. Nahradil ho Marian Dobiš. Netrvalo dlho a na zasadnutí OcZ sa svojich mandátov vzdali p. Štubňa a Poliak. Marek Poliak sa svojho poslaneckého mandátu vzdal aj v predchádzajúcom volebnom období. Za týchto dvoch poslancov nastúpili Zuzana Kúdelková a Dušan Blahut. Ešte tomu nie je koniec. V mesiaci jún 2017 sa poslaneckého mandátu vzdala p. Kúdelková. Svoju abdikáciu na poslanca oznámil priamo na zasadnutí OcZ p. Dobiš. Je to dlhé vymenovanie týchto personálnych zmien v poslaneckom zbore, a to len za 33 mesiacov, čo tvorí len 67 % času volebného obdobia. Čo je však na tom to najhoršie? Svojho právoplatne zvoleného mandátu poslanca sa dobrovoľne vzdalo 8 poslancov. Poslaneckého mandátu sa vzdalo 73 % celého poslaneckého zboru. Práve toto je to prvenstvo, ktoré na Slovensku neprekonal žiadna obec. Je na nás všetkých obyvateľoch obce, aby sme

sa nad týmto všetkým zamysleli. Podobné situácie sa nestávali v predchádzajúcich volebných obdobiach. Sú za tým len samotní poslanci, ktorí sa vzdali svojich mandátov? Určite nie. Každý si chcel vykonávať svoju prácu podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Zlá spolupráca medzi poslancami a vedením obce dospela k tejto situácii. Určite k týmto veľkým personálnym zmenám prispel svojim neprístupným správaním aj sám starosta obce.

V súčasnosti pracuje poslanecký zbor v zložení len z 9 poslancov: Dobrotová, Dundovič, Magera, Pacerová, Zelenčík, Hucík, Bánik, Pastírová, Blahut. Dva posty poslancov sú už od 28.06.2017 neobsadené. Vieme, že náhradníci na poslancov nemajú záujem pracovať v takejto situácii, aká je v našej obci. V prípade neobsadenia postu jedenástich poslancov hrozia v našej obci predčasné voľby na poslanca obecného zastupiteľstva.

Zamyslime sa nad týmto stavom všetci. Hľadajme východisko. Budú to len voľby?

Ing. Peter Bánik, poslanec OcZ

Zápis z rokovania poslaneckého zboru obce Valaská konaného dňa 7. 8. 2017 v zasedačke Obecného úradu vo Valaskej

Prítomní:

- podľa prezenčnej listiny
- menovite za:
 - VO1: PaedDr. Magera, Mgr. Pacerová, Ing. Bánik, p. Pastírová
 - VO3: p. Zelenčík, p. Hucík
- ospravedlnený: Ing. Dundovič (dovolenka)
- neprítomní: p. Blahút, p. Dobrotová

Program zasadnutia:

1. Uznesenie Ústavného súdu

2. Valbyt, s.r.o.

Zástupca starostu PaedDr. Matúš Magera privítal prítomných poslancov na pracovnom stretnutí, informoval ich o aktuálnom stave poslaneckého zboru, zároveň ich informoval, koľkí a konkrétne ktorí náhradníci na poslancov sa rozhodli neprijíť poslanecký mandát. Poslanci sa zhodli, že je nutné doplniť poslanecký zbor z aktuálneho počtu 9 na 11.

K bodu č. 1

✓ Zástupca starostu hovoril o prijatej pošte z Ústavného súdu pre poslancov. Podal základné informácie.

✓ *Poslanec Ing. Bánik* – na dokumentoch je dátum 16.5.2017 a nám bolo doručené z OÚ

14.7.2017, chýba ale sprievodný list, z ktorého by sme vedeli, kedy to došlo na OÚ.

✓ *Poslančka Pastírová* – odvolanie nie je možné, ale je možnosť podania sťažnosti na predsedníčku ÚS. Ďalšie kroky dohodneme na stretnutí poslancov na zastupiteľstve, aby táto záležitosť bola dokončená.

K bodu č. 2

✓ Zástupca starostu informoval, že vedenie obce urobilo kroky ohľadom správy bytov v obci. Komunikovali so Správou bytov Brezno a Stavebným bytovým družstvom Brezno. Dňa 8.8.2017 bude zasaďať dozorná rada SVB Brezno, kde sa rozhodne, či chcú spravovať byty vo Valaskej, tak, ako spravujú byty v Podbrezovej, Závadke, Polomke a na Čiernom Balogu. Proces zmeny z Valbytu na SVB by sa mal uskutočniť delimitáciou. Ešte pred tým budú vyzvané jednotlivé spoločenstvá a uskutoční sa verejné zhromaždenie v priestoroch Kultúrneho domu vo Valaskej.

✓ Poslanci prijali názor, aby záležitosť okolo Valbytu bola ukončená, nakoľko nie je konateľ a práce sa nemôžu zabezpečovať.

✓ *Poslanec Ing. Bánik* – podal písomné vyjadrenie na HK za nečinnosť vedenia obce pre Valbyt. HK mu dala odpoveď, kde sa len konštatuje, ale nie je žiadny výkon.

✓ *Poslančka Pastírová* – vyjadrila názor, že nemôže vedenie obce ani Valbyt robiť žiadne kroky bez vedomia vlastníkov bytov, lebo byty, ktoré spravuje Valbyt, sú súkromným vlastníctvom majiteľov bytov. V niektorých bytových domoch má podiel aj obec. Len oni sa majú právo rozhodnúť, kto ich bude spravovať. Musí byť dodržaná 6 mesačná výpovedná lehota na spravovanie. Prípadný prechod na správu do stavebného bytového družstva je treba konzultovať s právnikom uvedenej spoločnosti. Ten by prípadne vypracoval aj všetky dokumenty a nebolo by treba platiť iného právnik.

Poslanci vyslovili nespokojnosť, že vedenie obce odišlo na dovolenku v rovnakom termíne a občania nemohli dostať informácie a ani nič nebolo možné dostatočne vybaviť.

Na záver zástupca starostu PaedDr. Matúš Magera poďakoval poslancom za účasť a konštruktívne jednanie.

Spomíname na dlhoročného bývalého pedagóga a riaditeľa „dolnej“ ZŠ vo Valaskej

Pán Vojtech Babic sa narodil v 15. marcový deň v roku 1932 v Lipovci, nachádzajúcom sa v okrese Rimavská Sobota. Pochádzal zo siedmich detí robotníckej rodiny Babicovcov. Po ukončení základného vzdelania začal ako mladý chlapec hneď pracovať, potom v rokoch 1949 až 1950 sa angažoval v Československom zväze mládeže a pracoval na Okresnom národnom výbore v Rimavskej Sobote. Stal sa z neho ambiciózný človek túžiaci po vzdelaní a lepšom živote. V ďalších dvoch rokoch absolvoval štúdium na Ústrednej politickej škole v Bratislave a následne pracoval ako politický pracovník na Krajskom výbore československého zväzu mládeže v Banskej Bystrici. Bol účastný aj Štátneho kurzu pre pracujúcich v Bytčici, ktorý ukončil v roku 1953. Vojtech túžil po ďalšom vzdelaní, a tak sa do roku 1955 pripravoval na post učiteľa pre druhý stupeň základných škôl na Pedagogickej fakulte v Bratislave. Toto štúdium ukončil s odbornosťou pre slovenský a ruský jazyk. V tom istom roku dostal umiestnenku na Osemročnej odbornej škole vo Veľkej Čalomiji, nachádzajúcej sa v okrese Modrý Kameň. Začal tam pracovať ako učiteľ. Tento rok, rok

1955 bol veľmi dôležitým obdobím na jeho životnej púti. Pretože okrem toho, že dostal prvé učiteľské zamestnanie, zmenil sa aj jeho súkromný život. 23. júna toho roku sa oženil s Rozáliou Polákovou. O tri roky, presne 23. júna 1958 sa narodil ich jediný syn Jaroslav. V tom roku bol pracovne preložený do Základnej školy vo Valaskej, kde okrem učenia detí zastával aj funkciu zástupcu riaditeľa. V rokoch 1961 až 1969 bol riaditeľom základnej školy v Beňuši a v ďalších rokoch až do roku 1985 znova pracoval ako riaditeľ v škole vo Valaskej. Vojtech sa v tomto najproduktívnejšom veku angažoval ako funkcionár v mládežníckych a straníckych organizáciách. Prednášal ako lektor na večernej univerzite KSS. V rokoch 1971 – 1975 vykonával aj funkciu poslancu Okresného národného výboru v Banskej Bystrici a tiež na Miestnom národnom výbore vo Valaskej. V roku 1985 robil riaditeľa školy v Podbrezovej. Ani na dôchodku nezaháľal a ešte dva roky odpracoval ako učiteľ na Základnej škole v Čiernom Balogu. Popri týchto povinnostiach mal záľubu v poľovníctve. Bol členom poľovníckeho združenia Korytárska na Čiernom Balogu, okrem toho voľné chvíle trá-

vil na chalupe v Mlynnej doline na Mýte pod Ďumbierom. Bol nadšencom folklóru aj keď len takpovediac amatérsky. Tak jeho život plynul. Boli chvíle šťastné, striedajúce sa so smutnými. Chvíle, keď prekypoval zdravím, no tie vystriedali aj rôzne zdravotné ťažkosti, najmä v posledných rokoch, keď už aj sily ubúdali. Oveľa viac sa to zhoršilo od roku 2013, keď utrpel ťažký úraz. Následne musel byť umiestnený do Penziónu Luna v Brezne, kde prežil ostatok svojho života a kde sa aj jeho púť 21. júna 2017 skončila.

AKO SPRÁVNE KOMPOSTOVAŤ A ČO PATRÍ A NEPATRÍ DO KOMPOSTÉRA?

ČO PATRÍ A ČO NEPATRÍ DO KOMPOSTÉRA
Do kvalitného kompostu môžete pridať skoro všetky organické odpady z dvora, záhrady aj domácnosti. Ideálna je čo najrôznorodejšia zmes materiálov.

Čo patrí do kompostu:

všetok záhradný odpad ako: tráva, listie, seno, slama, burina, piliny, drewná štiepka, hlina, odrezky z viniča, VYCHLADNUTÝ popol z uhlia a dreva

Naše tipy na uľahčenie kompostovania:

Ak máte na jedenkrát napríklad veľa pokosennej trávy, listia alebo štiepky, môžete kompostovanie urýchliť urýchľovačom kompostu (dá sa kúpiť v obchode), ktorý tvorí zmes mikrobiologických kultúr a enzýmov ekologicky rozkladajúcich všetok organický odpad rastlinného pôvodu. Výrazne urýchľuje rozklad čerstvých kompostov a vysokých záhonov.

Ak sa vám stane, že odpadu máte toľko, že sami ho nedokážete skompostovať a nezmesíte sa do kompostéra, môžete váš záhradný odpad uskladniť a neskôr kompostér doplniť.

kuchynský odpad: káva, čajové vrecúška, podvrvené škrupiny z vajec, bioodpad z kuchyne (šupky zo zeleniny a ovocia, citrusové plody), papierové vreckovky, podvrvené orechové škrupiny atď.

Čo nepatrí do kompostu: zvyšky mäsa, ryby, mliečne výrobky, sklo, plasty, kovy, textil, piliny z drevotriesky, uhynuté zvieratá, chemicky ošetrované zvyšky, trus mäsožravých zvierat.

KAM UMIESTNIŤ KOMPOSTÉR

Kompostér by nemal byť v blízkosti zdroja pitnej vody ani v záplavovom území. Pre vaše pohodlie a efektívnosť je najlepšie, ak nie je **vzdialený od zdroja biologického odpadu** a prístup k nemu je pohodlný. **Nemal by byť vystavený celodennému priamemu slnku**, lepší je polotieň niekde pod stromom alebo mieste, kde viete, že počas dňa slniečko nedovídi. **Okolo kompostára má byť dostatočný priestor na možnosť manipulácie s náradím** a následné vyberanie kompostu.

ZÁKLADNÉ PODMIENKY KOMPOSTOVANIA

Pravidlom úspešného priebehu kompos-

tovania je **rôznorodá skladba materiálov, optimálna vlhkosť a dostatok vzduchu.**

1. Veľkosť a skladba materiálov

Pri ťažšie rozložiteľných materiáloch (uhlíkatých) ako sú drevo, tvrdšie časti zeleniny či stonky starších rastlín platí základné pravidlo, že čím sú častice menšie, tým rýchlejšie sa skompostujú. Mäkké a šťavnaté materiály (dusíkaté) ako hnoj, pokosená tráva, kuchynský bioodpad sú ľahko rozložiteľné, preto je potrebné ich zmešovať. Dobrý rozklad zabezpečí vyvážené miešanie materiálov. Platí,

pečiť vyváženú kombináciu, začnú sa množiť rýchlym tempom. Aj tu platí, že **čím menšie častice odpadu do kompostu dáte, tým sa skôr skompostujú**. Platí však aj pravidlo, že čím sú častice menšie, tým je medzi nimi menej dutiniek, kde sa môže udržať vzduch. Bez neho kompost iba hnie a zapácha. Preto je potrebné masu z času na čas prevzdušniť.

3. Správna vlhkosť

Ďalšou podmienkou dobrého kompostovania je **správna vlhkosť**. **Nedostatok vlhkosti**

spomaľuje až zastavuje proces

rozkladu, naopak nadmerná vlhkosť spôsobuje nežiadúci hnilobný proces. V prípade potreby ju doplniť poliatím, prípadne znížiť pridaním suchých materiálov. Správnu vlhkosť možno zistiť iba rukou. Ak z materiálu vytlačíte iba niekoľko kvapiek - je všetko v poriadku.

KEDY JE KOMPOST ZRELÝ?

Vyzretý kompost má hnedú až tmavohnedú farbu, drobnohrudkovitú štruktúru, nezapácha, ale vonia ako lesná pôda.

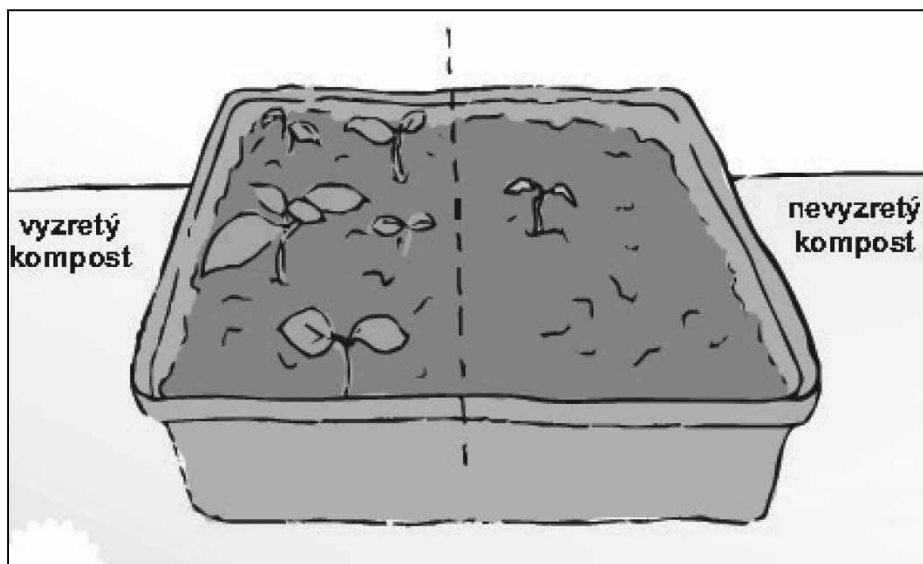
že dusíkaté materiály musíme zmiešavať s uhlíkatými a ich objemový pomer by sa mal približovať k 1:1.

2. Prístup vzduchu a vody

Užitočné baktérie a pôdne organizmy, ktoré sa starajú o rozklad zeleného odpadu, potrebujú okrem živín aj neustály prísun vzduchu a dostatok vlhkosti. Ak im dokážete zabez-

O zrelosti kompostu sa môžete presvedčiť jednoduchým testom klíčivosti. Do nádobky s vlhkým preosiatym kompostom vysejте semenka žeruchy siatej a ak počas týždňa väčšina semien vyklíči, môžete kompost použiť v záhrade.

Ing. Miriam Murínová
odborný referent OcÚ

Odvoz veľkokapacitných kontajnerov – ZMENA

Od 1. septembra 2017 bude zvoz veľkokapacitných kontajnerov pre občanov obce Valaská zabezpečovať firma BELO TRADE, s. r. o., Hronská 22, 976 97 Nemecká. Občania, ktorí budú potrebovať pristaviť veľkokapacitný kontajner, môžu kontaktovať priamo pani Danku Barthovú na telefónnom čísle 0905 316 645.

www.plostinpunk.sk
info@plostinpunk.sk

REPRO
servis
TLAČIAREŇ

Haruľa 2017 Valaská

23.9.2017, 15.00

so začiatkom podujatia o 11.00 hod.

Námestie 1. mája vo Valaskej

vstup voľný

Na čo sa môžeme tešiť - Kultúrna jeseň Valaská 2017

23.09.2017 SÚŤAŽ V PEČENÍ HARULE (súťaž, výstava pri príležitosti 70. výročia narodenia Jozefa Slivku, kapela Oblastné skutočnosti, mažoretka, folkloristi), organizuje OZ Pekný deň
OKTÓBER 2017 - VYSTÚPENIE ŠPIČKOVÉHO DYCHOVÉHO TRIA Z HRADCA KRÁLOVÉ
OKTÓBER 2017 - BIŠŤU DEDINA - DIVADELNÁ KOMÉDIA OCHOTNÍKOV Z RÁZTOKY
OKTÓBER 2017 - MYŠKA - MUZIKÁL ZUŠ

25.11.2017 - KONCERT SPEVOKOLU LIPKA - 15.VÝROČIE VZNIKU SPEVOKOLU

SPRIEVODNÉ PODUJATIA:

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ - TOMÁŠ NÁTHER, RASTISLAV TURŇA

VOLEJBALOVÝ TURNAJ, VEČER POÉZIE

Srdečne všetkých pozývame!

PROSBY

Prosba je pokorná žiadosť k Bohu o splnenie našich predsavzatí a cieľov.

Svätý, svätý Boh všemohúci, ktorý bol, je a bude a bude nás ochraňovať od všetkého zlého.

Boh môj dobrotivý, ďakujem ti, že si mi doprial prežiť tento deň v tvojej prítomnosti a s mojou rodinou, daj, prosím ťa, nech aj ďalšie dni sú také úspešné ako bol dnešný deň.

Boh môj dobrotivý, daj mi prosím ťa sil, aby som sa mohol s tebou rozprávať, teba pochopiť a tebe slúžiť. Boh môj dobrotivý, prijmi, prosím ťa, moje želania, prosby a modlitby, lebo tvoje je kráľovstvo a moc a sláva naveky.

Boj môj dobrotivý, odpusť mi, prosím ťa, moje zlé skutky a myšlienky, s ktorými som teba a mojich blízkych urazil.

Môj život sa vyvíja úspešnejšie každý deň, pretože vo mne je božia sila.

Svätý, svätý Boh všemohúci, ochraňuj mňa a moju rodinu od všetkého zla a pomáhaj mi prekonať všetky prekážky.

Pomôž mi moje vedomie ozdraviť, moje choré

orgány v celom mojom tele k úplnej dokonalosti s božou pomocou a s pomocou ducha svätého.

Moje vedomie, daj podnet môjmu podvedeniu na splnenie mojich prosieb a myšlienok.

Som zdravý a šťastný a moje choré orgány sa uzdravujú.

Moje vedomie a podvedenie je čisté a pokojné. V mojej duši sa rozhostuje harmónia a radosť.

Nestotožňujem sa s personifikáciou slova Boh

Ja si pod slovom Boh predstavujem všadeprítomnú energiu, ktorá nemôže byť ani stvorená, ani zničená, lebo bola, je a bude. Je večná, tak ako múdrosť, inteligencia, najvyššia pravda, všeobjímajúca láska, Absolútne.

Naša duša bola stvorená stvoriteľom na obraz boží, nie naše telo. Ja si predstavujem, že celý vesmír, hviezdy a každý z nás je atómom tela Boha.

Mená, symboly, tvary sú len ilúziou, tváre a mená bohov sa menia s náboženstvami, ale my sme súčasťou božskej energie - Absolútne, ktorá je večná a nemenná.

Ing. Lucius Oravec

V našom regióne pribudnú cyklotrasy

Možno ste už zachytili túto dobrú správu, ale predsa aj prostredníctvom hlásnika by som chcel Valaštanom dať pár potešujúcich informácií. V našom regióne pribudnú dve nové cyklotrasy. O pripravovanom projekte na rekonštrukciu bývalej cesty III. triedy v Hrončianskej doline som už písal. Teraz už vieme, že tento projekt podaný vlastníkom cesty - obcou Čierny Balog, bol schválený na financovanie z eurofondov. Nasledovať bude verejné obstarávanie zhotoviteľa stavebných prác a po jeho odkontrolovaní poskytovateľom nenávratného finančného príspevku bude môcť začať realizácia. To všetko sa už v tomto roku nestihne, ale verím, že začiatok budúcoročnej turistickzej sezóny bude spojený s otvorením tejto cyklocesty. Opravený bude úsek Sv. Ján - Nový Krám v dĺžke 4 km. Cesta bude uzavretá pre motorové vozidlá, bude slúžiť len na dopravu na bicykli, inline-korčuľovanie či letný biatlon. Druhou schválenou novou cyklotrasou je cyklotrasa Brezno - Valaská. Tento projekt podaný mestom Brezno bol taktiež schválený. Cyklotrasa Brezno - Valaská bude viesť až po nový závod v ŽP a. s. Cyklotrasa pôjde celým nábrežím Hrona a atrakciou bude lávka na pilieroch v dĺžke 650 m cez Banisko.

R. Hlaváčik

Podpredseda Partnerstva Muránska planina - Čierny Hron

Dôsledky vlastných rozhodnutí časť 1.

Bol to okamih.
 Blesk z jasného neba.
 Alebo je treba dlhá cesta,
 kým dopadne na naše plecia rana osudu.
 A na oblohe nezostane miesto
 pre slnečný lúč,
 ktorý by vniesol kúsok svetla
 do bláznivého tempa našich dní...

Sme hluchí a slepí.
 Nevnímame úzkostlivé varovanie
 svojho ducha, spútaného rozumom.
 Sú v tom termíny,
 ľudská hlúposť, ctižiadosť či zodpovednosť.
 Každý tomu inak hovorí.

Iba prudký úder
 nás na chvíľu spomalí,
 aby sme videli
 všetky svoje prešľapy a omyly.
 Až po rokoch dokážeme vypovedať,
 čo sme vtedy cítili.

Rozpomínanie časť 2.

Bolo mi,
 akoby na mňa padla ľarcha sveta,
 brala dych.

CESTA

V hlave prázdnota, nohy z olova.
 Noci bez spánku,
 plné výčítiek a beznádeje.
 V duši clivota.

Len sa drž!
 Buď silná, statočná
 pre tých,
 ktorí nedokážu tak, ako ty,
 niešť na hrudi
 ľarchu života.
 Počujem zas a zas
 svoj vnútorný hlas.

A život plyní ďalej, rany sa scelili
 a na prvý pohľad je všetko v poriadku, zdá sa.
 No jazva, tá jazva na duši zostala
 a páli, bolí v časoch zlých
 a človek si akosi inak pripadá.

Našťastie sú tu priatelia a známi.
 Tak, ako tu boli skôr.
 No aj oni sú akýsi iní.
 Bezradní, zaskočení
 a bočia, bočia nielen pohľadom.

Je veľa ciest pre ľudí v nešťastí.
 Jeden sa uzatvára do seba,
 s myšlienkou na minulosť.

Druhý sa otvára svetu,
 s myšlienkou na budúcnosť.
 Tretí uprie svoj pohľad k výšinám,
 tam báda a odpoveď hľadá,
 na zmysel života.

Môcť tak spraviť jednu cestu z troch.
 Najprv uprieť svoj pohľad k výšinám.
 O silu prosíť a pravdu o živote.
 Potom sa na chvíľu stíšiť, uzavrieť do seba,
 usporiadať si v hlave minulosť.
 A napokon, otvoriť sa svetu
 s nádejou na budúcnosť.

A pomáhať.
 Pomáhať tým,
 ktorí bezradní a zaskočení
 zostali stáť na polceste
 a nevedia, čo bude ďalej.
 Či vôbec niečo bude
 a či má význam o to stáť.

Všetko musí byť iné.
 Ľudia, priatelia, známi, aj my sami,
 ak má mať význam to, čo bolo,
 je, čo ešte len príde.
 Láskou a zmysluplnou prácou pre druhých
 zmiernime vlastné trápenie
 a naberieme druhých dych.
 Ak sa dokážeme z vlastných chýb poučiť.

/Mapava/

JUBILANTI

Želáme vám, milí jubilanti, nech nastávajúci čas plyní veľmi pomaly, aby zvýšil čas na všetko, čo zostalo nedopovedané, aby zostal čas na život:

Karol Onofrej, 85	Ján Petro, 70
Peter Petrínek, 80	Milan Bulla, 70
Marta Kmeťová, 75	Elena Bamburová, 70
Ľudmila Šimovčková, 75	Eva Capková, 70
Jozef Kulifaj, 75	Eva Faráriková, 70
Klára Medveová, 75	Ing. Dušan Rajec, 70
Valéria Baníková, 75	Ján Siman, 70
Emil Dianiška, 70	Mária Mutišová, 70
Peter Bursa, 70	

NARODILI SA

*Z rannej rosy spektra farieb,
z vône krehkých ruží prišlo na svet
niečo krásne, po čom človek túžil.
Vítaj teda medzi nami utešené dieťa,
nech na teba iba dobré sudby života letia.*

29.06.2017 – Mária Marcinekova
04.07.2017 – Simona Malčeková
10.07.2017 – Lea Majeriková
18.07.2017 – Viktória Birošová
31.07.2017 – Samuel Majer
02.08.2017 – Lukáš Longauer
11.08.2017 – Hana Herková

UZAVRELI MANŽELSTVO

*Mladosť je kytica zarosených ruží,
mladosť je boží dar tej najkrajšej túžby...
Jedinec vyhladá srdcu svojmu pár,
a tak má života ten najväčší dar.*

10.06.2017 – Ing. Ľuboš Slosiar – Ing. Jana Giertliová
12.07.2017 – Marek Pištoľ – Ingrida Čipkéšová
22.07.2017 – Ing. Lukáš Dibdiak – Ing. Alena Medveďová
28.07.2017 – Šimon Schmidt – Zuzana Timeková

ROZLÚČILI SME SA

Keď sa naplní čas, človek odchádza.

Žije však v nás, v našich myšlienkach a spomienkach.

+22.06.2017 – Eleonóra Molčanová (*26.04.1941)
+02.07.2017 – Marian Benko (*11.12.1954)
+12.07.2017 – Mária Hanesová (*07.09.1926)
+15.07.2017 – Eva Baraniková (*07.04.1949)
+17.07.2017 – Miroslav Markus (*07.02.1967)
+19.07.2017 – Zdeno Harvan (*18.09.1960)
+20.07.2017 – Eva Sedláčková (*16.08.1959)
+29.07.2017 – Mária Švecová (*21.03.1946)
+02.08.2017 – Jozef Papiež (*23.04.1931)
+04.08.2017 – Michal Schön (*08.06.1936)
+08.08.2017 – Magdaléna Hrudálová (*05.06.1929)

SPOMIENKY

Mama je len jedna - chýbaš.

Pred 3 rokmi nás 16. júla 2014 vo veku 68 rokov navždy opustila naša mama a stará mama

Mária Karcelová.

Spomíname. Deti Róbert a Erika s rodinou.

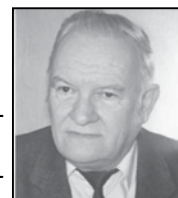

*Už navždy prestali pre teba hviezdy svietiť,
už navždy prestalo pre teba slnko hriať,
ale tí, ktorí ťa milovali,
nikdy neprestanú na teba spomínať.*

Dňa 17. augusta sme si pripomenuli 4. výročie úmrtia **Ing. Albína Hábera.**

S láskou a úctou v srdci spomínajú deti, priatelia a známi.

Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

Prečo je to tak...?

Každý deň hľadím do neba.

Dúfam, že ty vidíš mňa,

a ja márne čakám na teba.

Na tvoj úsmev, na tvoj hlas,

tvoju vôňu pri sebe chcem stále mať.

Nikdy sa to nemalo stať.

Si moje všetko, si môj sen,

si moje ráno, večer, aj deň.

Ľúbim ťa, Miško môj, najviac, ako viem.

Dňa 16. augusta by oslávil svoje 29. narodeniny náš milovaný synček, vnúčik, synovec, bratranec a kamarát

Miško Kováč

a dňa 24. augusta si pripomíname smutné 8. výročie, keď nás po tragickej nehode navždy opustil.

S láskou a večnou bolesťou v našich srdciach spomínajú mami-na, starká, otec, blízka rodina a kamaráti.

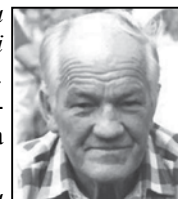
Kto ste ho mali radi, venujte mu tichú spomienku.

Utíchlo srdce, utíchol hlas, mal si rád život a všetkých nás. Hoci si odišiel a niet ťa medzi nami, v našich srdciach zostaneš stále s nami.

Dňa 23. augusta sme si pripomenuli 25. výročie úmrtia nášho otca, prastarého otca a svokra **Jána Šintaja.**

S láskou a úctou spomínajú dcéry Tatiana a Alica s rodinami, vnúčatá, pravnúčatá a nevesty. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

Odišli tiško, už nie sú medzi nami, no v srdciach našich stále žijú s nami.

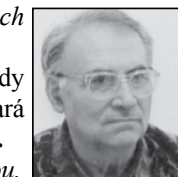
Dňa 28. júla uplynulo 5 rokov, ako nás navždy opustila naša milovaná mama, svokra, stará mama a prastará mama **Želmíra Dobríková.**

S láskou a úctou spomína syn Milan s rodinou.

Dňa 13. augusta sme si pripomenuli nedožitého 90 rokov nášho milovaného otca, svokra, starého a prastarého otca **Ondreja Dobríka.**

Zároveň dňa 28. septembra uplynú dva roky od jeho úmrtia.

S láskou a úctou spomína syn Milan s rodinou.

Všetko, čo na zemi žije, zvädne ako v poli kvet, koľkých drahých zem už kryje, ktorí opustili svet. Kto však verí v Teba, Pane, ten má miesto prichystané navždy v Tvojej blízkosti, kde nás prijmeš z milosti.

Dňa 06. augusta 2016 sme si pripomenuli 6. výročie odchodu do večnosti nášho blízkeho príbuzného **Ivana Faška**.

V modlitbách sme stále s tebou. Matka, synovia Ján a Ivan, brat Igor, blízka i vzdialená rodina, priatelia a známi.

Ktorí ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

NEKROLÓGY

Jozef Mikloš

Narodil sa 12. júla v roku 1936 v obci Miroslavov, nachádzajúcej sa v okrese Senecrodiciom Františkovi Miklošovi a Apolónii, rodenej Kalmanovej. Spomienky na jeho detstvo boli spojené s vojnovými udalosťami, ale aj so spoločnými chvíľami so svojimi bratmi Františkom, Štefanom, Jánom, Ludovítom, Júliusom, Vendelinom a Vojtechom. Rôzne hry, huncútstva a pomoc rodičom, ale aj dni strávené v ľudovej škole. To boli začiatky jeho životnej púte. Potom nadišiel čas dospievania, prvé povinnosti, lásky a práca. Tú si našiel vo Švermových železiarňach v Podbrezovej, kde začal pracovať v roku 1953. Po vystriedaní viacerých pracovných pozícií a stáží v Chomutove a Vítkoviciach začal pracovať v novopostavenej fabrike Švermových železiární, vo valcovní rúr na pretlačovní. Odtiaľ v roku 1994, presnejšie 12. júla odišiel do predčasného dôchodku. Na svojej púti stretol aj osudovú životnú lásku Irenku, rodenú Baranayovú, s ktorou uzavrel manželstvo v apríli roku 1956. Spoločne sa tešili a vychovávali dcéru Božku a synov Dušana a Jozefa. Žili tu, vo Valaskej. Ubíehali dni, mesiace a roky ich spoločného života. Deti dospeli, pribudli vnúčence, ktoré znova do rodiny doniesli radosť. Jozef pokiaľ vládla, snažil sa im venovať. Spolu s manželkou sa staral o svoju záhradu, zúčastňovali sa podujatí, ktoré organizovala Jednota dôchodcov vo Valaskej. Voľný čas si vyplňal čítaním kníh, lúštením krížoviek, počúvaním dychovej hudby, ale aj ľudoviek. Rád sa poprechádzal aj po našej krásnej prírode alebo len tak po dedine, aby sa porozprával so známymi. Najťažšia strata bola, keď sa v roku 2014 musel rozlúčiť so svojou drahou manželkou Irenkou. Prežili spolu 58 rokov života a zrazu ostal sám. K samote pribudli zdravotné problémy a sil bolo čoraz menej. Túto ranu sa snažil prekonať dennými návštevami Irenkinho miesta posledného odpočinku, stretnutiami s rodinou a kamarátmi. Toto všetko sa pretrhlo nešťastným pádom doma, na následky ktorého ostal ležať so zlomenou chrbticou. Po troch mesiacoch pobytu v nemocnici ste vy, jeho blízki, dúfali, že sa mu podarí opäť sa zaradiť do života, ale opak bol pravdou. Dnes vieme, že životná púť pána Jozefa Mikloša sa skončila 17. júna 2017.

Eleonóra Molčanová

Narodila sa 26. apríla v roku 1941. Eleonóra bola prvým dieťaťom rodičov Antona a Margity Havrilovcov. Neskôr do rodiny

pribudli ďalšie dve dievčatá Valika, Anka a chlapec, ktorého pomenovali Anton. Vo svojich 10-tich rokoch ostala sirotou, a tak si ju do opatery vzala otcova sestra bývajúc v Bacúchu, kde následne Eleonóra strávila svoje detstvo spolu s jej deťmi Silviou a Eugenom. Po ukončení základného vzdelania v Bacúchu sa vrátila opäť do Valaskej a zamestnala sa v Strojárňach na Piesku. Prišlo aj obdobie naplnené láskou. Láskou k Jozefovi Molčanovi, s ktorým vo februári v roku 1962 uzavrela manželstvo. Narodili sa im dve deti: syn Peter a dcéra Ingrid. Ich spoločná púť tu na zemi sa po 28 rokoch rozdelila, pretože v septembri v roku 1990 jej po dlhej a ťažkej chorobe manžel zomrel. Eleonóra sa o neho v tomto jeho najťažšom úseku života prikladne starala. Dlhé roky pracovala na Domovej bytovej správe vo Valaskej a pred odchodom do dôchodku bola zamestnaná na novom závode podbrezovských železiární. Nadovšetko milovala svoje dve deti a keď do rodiny pribudli vnúčatka a aj pravnúčatka, táto jej veľká materská láska sa preniesla aj na ne. Vždy mala veľmi dobrý vzťah k ľuďom. Vedela poradiť aj pomocť a ani ona nikdy neodmietla pomoc od druhých. Oporou v živote jej boli najlepšie kamarátky Jolka a Erika. Veľmi sa tešila aj zo svojej záhradky, milovala kvety, rada chodila do prírody na hriby a v chvíľach voľna si cibírla pamäť pri lúštení krížoviek alebo sa venovala ručným prácam. Zomrela 22. júna 2017.

Miroslav Markus

Miroslav Markus sa narodil v siedmy februárový deň v roku 1967 v Brezne. Pochádzal z piatich detí rodičov Jozefa a Lýdie Markusových. Vyrastal so svojimi sestrami Ľubicou, Zuzanou, Erikou a s bratom Petrom. Útle detstvo prežil v Brezne, kde chodil aj do základnej školy, potom sa v roku 1983 spolu s rodičmi a súrodencami presťahoval na Štiavničku. V učení pokračoval v Strednej odbornej škole na Piesku, kde patrila medzi najlepších študentov.

Ako každý zdatný mládenec v tej dobe, aj Miroslav narukoval na vojnu v roku 1986. Ešte pred tým, ako si začal plniť povinnosti vojaka v základnej vojenskej službe, sa spoznal s Taničkou. Láska, ktorá naplnila ich vzťah, bola taká silná, že sa rozhodli už počas vojenčiny ju spečať manželským sľubom. Urobili tak 26. marca v roku 1988. Viedli spolu krásny, spokojný a šťastný život. V roku 1998 sa im z tohto pekného vzťahu narodil vyžýžený syn Lukáško, ktorého spolu vzorne

čas plynie ďalej, len bolesť v srdci vrytá, no spomienka nám zostáva, je v našich myšliach skrytá.

Dňa 22. júla uplynulo 5 rokov, ako nás navždy opustila naša milovaná mama, svokra, stará mama a prastará mama

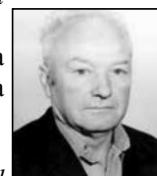
Rozália Gondeková.

S láskou a úctou spomínajú deti - synovia Ján a Pavel s rodinami, dcéry Anna, Elena, Libuša a Eva s rodinami.

Dňa 29. augusta uplynulo 30 rokov od úmrtia nášho milovaného otca, svokra, starého otca a prastarého otca

Jána Gondeka.

S láskou a úctou spomínajú synovia Ján a Pavel s rodinami, dcéry Anna, Elena, Libuša a Eva s rodinami.

vychovali a nadovšetko milovali. Rodina bola pre Miroslava základ a on bol tým pilierom v rodine, o ktorý sa mohli všetci oprieť. Bol im oporou, vzorom pre svojich súrodencov, ktorí ho mali odmalda akoby za svojho druhého otca. Vedel im prikázať a oni ho v mnohom poslúchli. Bol človekom, ktorého si mnohí obľúbili, zapájal sa do organizačných činností a veľmi rád pracoval v kolektíve.

Zamestnaný bol v Strojárňach na Piesku, neskôr prešiel rôznymi súkromnými firmami. Potom sa rozhodol skúsiť šťastie vo svete. Spolu so svojím bratom pochodili Nemecko, Rakúsko, Česko, kde pracoval ako stavebný pracovník. Svoju prácu mal nadovšetko rád, aj keď to bola veľká drina. Pristupoval k nej vždy zodpovedne. Časom ho premáhala túžba ostať doma, viacej sa venovať Lukáškovi a Taničke. Rozhodol sa nájsť si prácu na Slovensku, bližšie k domovu. Odpracoval tu posledných pár mesiacov. Taký bol aj 17. júl 2017 - naplnený pracovnými povinnosťami. Nikto v ten deň nepomyslel, že to bude pre neho posledný raz. Pár sekúnd nepozornosti a krutá vládkyňa nad životom, smrť, vyhrala svoj boj.

Eva Baraniková

Pani Eva sa narodila 7. apríla v roku 1949 v Podbrezovej. Bola jediným dieťaťom rodičov Štefanie a Jána Monockých. Vyrastala na sídlisku Štiavnička. Už od tých čias jej ostalo najlepšie priateľstvo s kamarátkou Helenou Molčanovou. Po ukončení vzdelania pani Eva začala pracovať ako čašníčka. Z manželského vzťahu sa narodila dcéra Janka. No, netrvalo dlho a osud zariadil, že Eva sa druhýkrát vydala. Bolo 19. novembra v roku 1973, kedy svoj manželský sľub dala Jozefovi Baranikovi. Z ich pekného vzťahu sa narodili tri deti - Adriana, Jozef a Miroslav. Svoje deti Eva nadovšetko milovala, snažila sa ich obklopiť láskou a dať im všetko, čo im v rámci svojich možností mohla poskytnúť. Žila najmä pre svoju milovanú rodinu. Spoločne trávil voľné chvíle na svojej záhradke. Eva milovala prírodu, kvety, všetko navôkol. Dlhé roky pracovala v miestnom poštovnístve Perla, kde bola obľúbená nielen v kolektíve. Práci, ktorú vykonávala, bola oddaná a mala ju rada. Aj keď ju pred pár rokmi začali trápiť zdravotné problémy, nedovolila, aby ju zákerná choroba ničila. Statočne s ňou bojovala a žila život plným priehrdím. Všetko brala s akousi ľahkosťou, aby nezatažovala týmito ťažkosťami svojich blízkych a priateľov. Veľmi rada sa smiala a zabávala okolitých ľudí

svojimi veselými historkami. Napriek jej húževnatosti a odhodlaniu sa choroba čoraz viac podpisovala na jej zdravotnom stave. Posledné dni jej života boli trpké a bolestné, ale aj tak sa snažila vyčarovať úsmev na tvári a povzbudzovať svoje deti. Tie jej boli v tomto utrpení veľkou oporou a s láskou sa o ňu starali.

Jozef Papiež

Jozef uzrel svetlo sveta 23. apríla v roku 1931 vo Vyšných Ružbachoch. Narodil sa ako jeden zo štyroch detí rodičov Papiežových. Vo svojom rodnom kraji spoznal aj svoju životnú partnerku Annu, rodenú Hrickovú, s ktorou prežil krásnych 62 rokov spoločného života. Do Valaskej sa obaja presťahovali kvôli jeho práci. Jozef si našiel zamestnanie vo Švermových železiarňach v Podbrezovej, kde ako murár pri vysokej peci odpracoval celý svoj produktívny vek a aj z tohto podniku odišiel do starobného dôchodku. No aj potom nezháľal a ešte tam určité obdobie pracoval ako strážnik. Vo Valaskej Jozef žil so svojou manželkou a tromi deťmi: Jozefom, Annou a Milanom. Tešil sa zo svojich vnúchat a pokiaľ mu to sily dovoľovali, venoval sa rôznym stavebným prácam, či už pri výstavbe rodinných domov, domu smútku alebo fary. Zomrel 2.8.2017.

Michal Schön

Pán Michal sa narodil 8. júna v roku 1936 vo Fekišovciach. Bol tretím dieťaťom zo štyroch potomkov rodičov Zuzany a Jozefa Schónovcov. V rodnej dedine prežil svoje detstvo. Po ukončení základného vzdelania sa odišiel učiť do školy v Nižnom Medzeve. V ďalšom období sa presťahoval sem do Valaskej a od roku 1954 začal pracovať v Zlievárňach v Hronci ako zlievač. Neskôr vykonával činnosť žeriavníka. Absolvoval základnú vojenskú službu v Tachove. V produktívnom veku sa angažoval v odborovom hnutí a zamestnaný bol do roku 1992, kedy odišiel zo zdravotných dôvodov do invalidného dôchodku. Na dôchodku, pokiaľ mu to zdravotný stav dovoľoval, veľmi rád predával zeleninu na tržnici vo Valaskej. V roku 1965 Michal spečiatil svoju lásku ku Kataríne Havašovej manželským sľubom. Z ich vzťahu sa narodili dve deti a to dcéra Lýdia a syn Jozef. Michal bol starostlivým otcom a neskôr aj starým otcom dvoch vnukov - Petra a Michala. Veľmi dobre sa cítil v prírode, ktorú mal rád, a taktiež medzi jeho záľuby patrilo cestovanie. No ako roky pribúdali, pribúdali aj ďalšie zdravotné problémy a sily ubúdali.

SPOMIENKA NA JURAJA

Tak ako život plynie, tak na našej ceste získavame, ale aj strácame ľudí, ktorí do nášho života prinášajú radosť, porozumenie a pokoj. Je krásne, keď život začína, a pre nás „civilizovaných“ ľudí je smutné, keď život končí. Ja však neverím v smutné konce, a tak, ako nás učia východné kultúry, smrť je začiatok niečoho nového. Ale je pravda, že na tých, čo pre nás niečo znamenali, by sme nemali a v podstate nám srdce ani nedovolí zabudnúť. 3.8.2017 bol dátum, kedy by Juraj Zelenčík oslávil svoje 36 narodeniny, a tak sa skupinka jeho kamarátov hlavne z Chopku, kde pracoval ako vlekár, rozhodli uctiť jeho pamiatku pripavením pamätnej tabule v Zadných Derešoch, ktoré Juraj mal tak rád. Jurajovi zahral na pamiatku aj vetrik, ktorý si dal duet s Matkom Haszom na fujare. A tak by som chcela poďakovať hlavne v mene Jurajovej mamy, Vierky, všetkým, ktorí sa zúčastnili, ktorí to vymysleli a hlavne všetkým, ktorí nezabúdajú na tých, na ktorých by sa zabudnúť nikdy nemalo. Treba si ich uctiť v tichej spomienke, nie s vážnosťou v tvári, ale s úsmevom na tvári.

Ing. Dominika Schallerová

Futbalové okienko

OFK Slovan Valaská - „A“ mužstvo

Družstvo dospelých začalo dňa 6.8.2017 pod novým trénerom Jánom Kupcom sú-

ťažný futbalový ročník 2017/2018. V novom súťažnom ročníku nám nepomôžu hráči Ondrej Pribula a Michal Bánik, ktorí odišli do FK Brezno. Mužstvo sme doplnili o nových hráčov, Adam Petrik z Č. Balogu, Michal Rúžička z Michalovej, Sebastián Bauko z Bravčova, Patrik Ďurčík z Nemeckej a Róbert Nikel z Bacúcha, čím sme uzavreli súpisu v počte 29 hráčov. Bohužiaľ, hneď na začiatku sa musíme vysporiadať s tým, že dvaja hráči sú v treste, štyria hráči sú odsťahovaní za pracovnými povinnosťami a sedem hráčov je zranených, z toho 3 dlhodob. Aj keď sme do nového ročníka nevstúpili najlepšie a prvé dva zápasy sme prehrali, dúfam, že tento hráčsky kolektív ukáže svoju silu a svojimi výkonmi a predvedenou hrou bude úspešne reprezentovať našu obec. Bol by som rád, keby ste aj vy, priaznivci futbalu, prišli povzbudiť našich hráčov, lebo, ako sa vraví, divák je dvanásť hráč na ihrisku. Za informácie ďakujem predsedovi futbalového klubu Vendovi Štrbovi.

Ľubo Danko

OFK Slovan Valaská - starší žiaci

Jarnú časť futbalového ročníka zhodnotil nový tréner Ivan Balco, ktorý nastúpil k mužstvu v januári 2017. Zimná príprava starších žiakov začala 24.1.2017. Tréningový proces prebiehal striedavo v telocvični, na umelom ihrisku za kinom a kondičné prvky v prírode. Po oboznámení s chlapcami a ich vlastnosťami sa začal formovať kolektív aj so 4 novými hráčmi - bratia Pustajovci, Horváth a Michal Pustaj. Nedo- statky po kondičnej aj futbalovej stránke sme museli v majstráchoch riešiť bojovnosťou. Mrzela ma hlavne /ne/účasť „kľúčových“ hráčov na tréningoch a dokonca aj na majstrovských futbalových zápasoch. Tréner Ivan Balco ďalej hodnotí: „ V prvých majstrovských zápasoch

to bolo len zoznamovanie sa s povahami hráčov. Každý zápas som hľadal ideálnu zostavu a miesta hráčom na postoch. Prehry 0:4 s Polhorou, 7:0 v Jasení a 10:4 na Č. Balogu som bral ako rozbeh. Nejaké náznaky sa ukázali na Polhore, kde sme nešťastne prehrali až v závere zápasu 2:0. Zápas doma s Jasením bol pre mňa sklamaním. Keď na tréningy chlapci chodili v hojnom počte a zarezávali naplno, tak na tento zápas sa zišlo len 10 hráčov. Zápas skončil 0:3 aj po veľkých hrubých chybách rozhodkyne a nešportovom správaní hostí. Po tomto sklamaní som podstúpil tvrdšie rozhovory s niektorými jednotlivcami. Ďalší zápas v Kremničke sme síce prehrali 2:1, ale chlapcom som nemohol nič vyčítať a ďalej som veril, že začneme vyhrávať. A tak sa aj stalo, keď prišli výhry - Michalová 7:0, Č. Balog 2:0, P. Polhora 2:0, Michalová 4:0 a posledný zápas sezóny s Kremničkou 3:2. Tu musím vyzdvihnúť celý kolektív za ukážkovú kolektívnu hru vyburcovanú bojovnosťou. Po polčase 0:2 a dosť tvrdom príhovore v kabíne sme nakoniec zápas v samom závere otočili na 3:2.“ Ivan ďalej hodnotí:

„ Záujem o futbal je malý. Tréningy boli občas len so šiestimi hráčmi. Mrzí ma, že nechodili tí, čo to najviac potrebovali. Som rád, že do kolektívu zapadli aj chlapci z rómskej komunity. Chcem sa všetkým poďakovať za polrok, ktorý sme sa spolu zoznamovali a popriať im ďalší rast v ich športovej kariére. Medzi opory patrili brankár Trunek a hlavne Lukáš Koziak, ktorý bol aj najlepším strelcom mužstva. Dúfam, že sa

nám bude v novej sezóne 2017/2018 viac dariť, ale už teraz je jasné, že to bude o tom, či nás bude vôbec dosť!!!!

OFK Slovan Valaská - prípravka

Družstvo prípravky začalo trénovať hneď po zimných prázdninách 10.1.2017 v telocvični základnej školy, v utorok a štvrtok. Tréning bol zameraný hlavne na pohybovú aktivitu, obratnosť a prácu s loptou. Keď to počasie dovolilo, tréningy boli premiestnené z telocvične na ihrisko za kino alebo na trávnatý povrch na tréningovú plochu pod dolnou školou.

V priebehu zimnej prípravy sme sa zúčastnili niekoľkých turnajov v telocvični na Štiavničke. Prípravka a mladší žiaci sa zúčastnili futbalového turnaja v Nemeckej O pohár p. Šutku.

V máji to bol tradičný futbalový turnaj O pohár generálneho riaditeľa ŽP p. Sotáka, kde sme skončili na štvrtom mieste. Počiatkový stav detí na tréningoch, ktorý bol 22, sa postupom času zredukoval na 17. Najlepšiu dochádzku na tréning mali Barabas, Belko, Boroš, Henske.

V mesiaci máj začala aj samotná súťaž prípraviek odvetami v ročníku 2016/2017. V súťaži boli mužstvá Brusno, Medzibrod, Valaská a Ľubietová. Hralo sa turnajovým spôsobom pri každom účastníkovi. Odohrali sme 24 zápasov, z toho sme 5 vyhrali, 3 remizovali a 16 prehrali, skóre sme mali 26:62, získali sme 18 bodov a skončili sme na 3. mieste. Najlepšiu dochádzku na turnaje mali Hlinka, Puška Tomáš, Barabas a Boroš. Najviac gólov dali Baran Z. - 11, Balco - 9, Boroš - 4. Na záver chcem poďakovať všetkým rodičom, ktorí nás doprevádzali na turnaje, a do nového ročníka 2017/2018 malým futbalistom popriať veľa zdravia. S pozdravom ŠPORTU ZDAR A FUTBALU ZVLÁŠŤ - Danko Ľubo

POĎAKOVANIE

Chcem poďakovať všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomohli a prispeli k zdarnému priebehu futbalového turnaja konaného 22.7.2017 na ihrisku vo Valaskej. Turnaja sa zúčastnilo 6 družstiev a zvíťazilo družstvo z Popradu.

Sponzori turnaja: obec Valaská, lekáreň Helenium, Kobok, Štefan Valovčan, Emília Poliaková, Marek Poliak, p. Blahútová, Ľubomír Štubňa, Noro Kučera, Fresh - Vratko Strmeň a rómske združenie Ivana Maku.

Pretože tento prvý ročník sa vydaril, plánujeme zorganizovať na budúci rok aj druhý ročník.

Marian Bartoš